

Załącznik
do uchwały Nr 140/XXV/20
Rady Powiatu Pajęczańskiego
z dnia 24 lipca 2020 r.

**Ocena stanu sanitarnego
Powiatu Pajęczańskiego
za rok 2019**

Zgodnie z art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2019r., poz. 59), przedstawiam corocznie opracowywaną informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Pajęczańskiego, pt. „Ocena stanu sanitarnego powiatu pajęczańskiego za rok 2019”.

Bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców Powiatu Pajęczańskiego jest naszą misją, którą wypełniamy dzięki skoordynowanemu systemowi nadzoru i kontroli, służącemu zapobieganiu zagrożeniom fizycznym, chemicznym i biologicznym oraz kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań.

Ocena przedstawia wyniki działań, jakie na rzecz społeczeństwa Powiatu Pajęczańskiego podejmuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pajęcznie, aby zagwarantować bezpieczeństwo sanitarne, jest opracowana na podstawie danych z działalności kontrolnej i nadzorczej wraz z omówieniem najistotniejszych zagadnień.

Nadzór sanitarny w 2019 r. prowadzony był zgodnie z planem zasadniczych zamierzeń (wraz z harmonogramem nadzoru nad obiektami), opracowanym w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego, zaakceptowanym przez Łódzkiego Państwowego Inspektora Sanitarnego.

Dorota Brzozowska
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Pajęcznie

Spis treści

Wstęp	4
I. Stan sanitarny zakładów żywności i żywienia	5
II. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	10
III. Stan sanitarny podmiotów leczniczych	23
IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia i kąpieli	27
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	30
VI. Stan sanitarny placówek dla dzieci i młodzieży	33
VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy	37
VIII. Oświata zdrowotna i promocja	41
IX. Zapobiegawczy nadzór sanitarny	44
X. Wnioski	47
XI. Podsumowanie	49

WSTĘP

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej Powiatu Pajęczańskiego w roku 2019 ukierunkowana była na promowanie zdrowego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, przeciwdziałaniu zagrożeniom stwarzanym przez środki zastępcze i narkotyki, zapobiegania powstawaniu chorób, szczególnie chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego, w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia człowieka.

Realizujemy zadania z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- 1) higieny środowiska,
- 2) higieny pracy w zakładach pracy,
- 3) higieny procesów nauczania i wychowania,
- 4) higieny wypoczynku i rekreacji,
- 5) zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych,
- 6) higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne,

- w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Zakres terytorialny działania obejmuje powiat pajęczański, tj. 2 miasta, 8 gmin (199 miejscowości). Udokumentowany i wdrożony System Zarządzania Jakością oraz kompetencje pracowników komórek organizacyjnych wykonujących czynności kontrolne, gwarantują rzetelność działań.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pajęcznie sprawuje nadzór nad 1071 obiektami.

W roku 2019:

- przeprowadzono 1139 kontroli,
- wydano 440 decyzji administracyjnych,
- 9 postanowień,
- skierowano 6 wniosków o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,
- 147 opinii sanitarnych,
- 238 ocen jakości wody,
- nałożono 38 mandatów karnych na sumę 9 900 zł,
- nałożono 4 kary pieniężne na łączną kwotę 100 000 zł,
- pobrano 1728 prób do badań laboratoryjnych,
- wykonano 2110 badań (oznaczeń chemicznych 749, fizycznych 1162, mikrobiologicznych 1961).

I. STAN SANITARNY ZAKŁADÓW ŻYWNOSCI I ŻYWIENIA

Głównym celem działania było zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu na terenie powiatu pajęczańskiego.

W 2019 roku pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej znajdowało się **606 zakładów** produkcji i obrotu żywnością, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.

Najważniejsze grupy zakładów to:

1. Sklepy spożywcze	222
2. Żywnienie zbiorowe otwarte	59
3. Obiekty ruchome i tymczasowe	22
4. Żywnienie zbiorowe zamknięte	39
5. Środki transportu żywności	51
6. Hurtownie spożywcze	13
7. Piekarnie	13
8. Ciastkarnie	4
9. Młyny	1
10. Wytwórnice makaronów	1
11. Wytwórnice lodów	1
12. Przetwórnice owocowo-warzywne	23
13. Automaty do lodów	4
14. Produkcja pierwotna żywności pochodzenia roślinnego	74
15. Rolniczy handel detaliczny	4
16. Inne obiekty obrotu żywnością - 43, w tym między innymi: 16 aptek, 2 punkty apteczne, 1 sklep zielarski, itp.	

Podobnie jak w latach ubiegłych najliczniejszą grupę zakładów stanowiły sklepy spożywcze 222 (36,6%), zakłady żywienia zbiorowego otwarte 59 (9,7%), zakłady żywienia zbiorowego zamknięte 39 (6,4%), obiekty ruchome i tymczasowe 22 (3,6%), środki transportu żywności 51 (8,4%), magazyny hurtowe 13 (2,1%), piekarnie 13 (2,1%), ciastkarnie 4 (0,67%). Kontrole przeprowadzono zgodnie z przyjętym na rok 2019 harmonogramem kontroli.

Wykonywano także kontrole poza harmonogramem:

- w każdym przypadku podejrzenia lub uzyskania informacji o uchybieniach sanitarnych
- zagrażających zdrowiu lub życiu ludzi,
- w związku z realizacją zadań w ramach systemu informowania o produktach niebezpiecznych RASFF,
- na wniosek przedsiębiorców.

W 2019 r. skontrolowano 306 obiekty, co stanowiło 50,5% wszystkich zakładów będących pod nadzorem. Przeprowadzono **359 kontroli** i rekontroli. Wydano **243 decyzji administracyjnych**, w tym 141 decyzji finansowych, **46 nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego**

nadzorowanych zakładów w wyznaczonym terminie, 31 decyzji w sprawie zatwierdzenia zakładu, 25 w sprawie wykreślenia zakładu z rejestru. **Skierowano 5 wniosków do łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o nałożenie kary pieniężnej. Nałożono 30 mandatów karnych na sumę 8150 zł.** Do badań laboratoryjnych **pobrano 161 prób** różnych artykułów spożywczych, 2 próby materiałów do kontaktu z żywnością oraz 1 próbę kosmetyku. Zakwestionowano 6 prób żywności:

- 5 z powodu nieprawidłowego znakowania,
- 1 z powodu stwierdzonego przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu deoksyniwalenolu w ziarnie jęczmienia.

Producentami wszystkich kwestionowanych produktów byli przedsiębiorcy znajdujący się na terenie innych powiatów i województw.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pajęcznie **wpłynęły 24 skargi** od konsumentów oraz zarejestrowano 1 zgłoszenie osoby prywatnej dot. stwierdzenia rtęci w herbacie. Interwencji **zasadnych było 15 (62,5%)**. Wszystkie interwencje zostały rozpatrzone.

Wzorem lat ubiegłych skontrolowano stołówki prowadzące żywienie zbiorowe w zakładach organizujących wypoczynek letni dzieci i młodzieży. W ramach tych działań skontrolowano 2 placówki. W zakładach nie stwierdzono nieprawidłowości. W związku z występowaniem na terenie województwa łódzkiego (71 przypadków w 2019 roku) oraz całego kraju przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A, do których to zakażeń dochodzi między innymi poprzez spożycie skażonej żywności np. niemytych owoców lub warzyw, podobnie jak w latach ubiegłych prowadzone były kontrole producentów pierwotnych - rolników uprawiających tzw. owoce miękkie oraz warzywa, sprzedających je w ramach rolniczego handlu detalicznego np. na targowiskach. Działania te prowadzone były w porozumieniu z Inspekcją Ochrony Środowiska. Kontrolowano usytuowanie plantacji, zaopatrzenie w wodę, sposób prowadzenia oprysków i nawożenia, zabezpieczenie plantacji i pomieszczeń z nimi związanych przed dostępem szkodników i zwierząt, dostęp do urządzeń sanitarnych dla pracowników zatrudnionych przy zbiorach, oraz stan zdrowia zatrudnionych pracowników. Zgodnie z harmonogramem **skontrolowano 13 gospodarstw rolnych**. Nie stwierdzono istotnych, stwarzających zagrożenie nieprawidłowości.

Działania akcyjne realizowane poza harmonogramem dotyczyły głównie następujących zagadnień:

1. Działania w ramach systemu RASFF;
2. Wzmoczony nadzór nad legalnością sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów z jego udziałem, w tym dziczyzny oraz prawidłowym postępowaniem zakładów w zakresie odpadów gastronomicznych w związku z zagrożeniem afrykańskim pomorem świń (ASF);
3. Graniczna kontrola sanitarna;
4. Nadzór nad rynkiem owoców i warzyw;

5. Nadzoru nad przestrzeganiem wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej, w tym informowania o alergenach.

Przeprowadzono **19 kontroli** w związku z nadesłanymi powiadomieniami w systemie RASFF (europejski system informowania o niebezpiecznej żywności i paszach). Takich powiadomień o niebezpiecznej żywności oraz materiałach do kontaktu z żywnością, które znalazły się w sprzedaży na terenie powiatu pajęczańskiego w roku 2019 wpłynęło 10. Działania PPIS w tym zakresie polegały na sprawdzeniu czy wymienione w powiadomieniach produkty znajdują się w obrocie w obiektach na terenie powiatu oraz nadzorowaniu procesu ich wycofywania z rynku. Najważniejsze z nich dotyczyły następujących produktów:

- suplementu diety pn. „Propolis Forte” o smaku mentolowym, w którym stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu benzo(a)pirenu i sumy WWA,
- produktu pn. „Moja Wątroba”, w którym stwierdzono brak deklaracji dot. napromieniowania w/w suplementu diety,
- Pieczarki marynowane z marchewką i cebulą „Nasza spiżarnia”, zakwestionowanego ze względu na stwierdzenie zawartości składnika alergennego: dwutlenku siarki o stężeniu pow. 10 mg/kg niedeklarowanego w oznakowaniu produktu,
- skórki z szyjek kurcząt, w których wykryto Salmonella Enteritidis, w zakładzie będącym pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej w Wieluniu, którą przekazano do rozpatrzenia wg kompetencji,
- łyżki kuchennej „Sella Odelo” z nylonu i stali nierdzewnej, pochodzącej z Chin, która została zakwestionowana ze względu na stwierdzenie migracji sumy pierwszorzędowych amin aromatycznych,
- „Gorczyca białej całej” zakwestionowanej z uwagi na obecność bakterii Salmonella Typhimurium, wyprodukowanej przez: Prymat Sp. z o.o.,
- „Oleju konopnego” BOKONOPIA, w którym stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu benzo(a)pirenu oraz sumy WWA,
- Ekologicznego pieprzu ziołowego Dar Natury, w którym stwierdzono niedeklarowaną substancję alergenną– gluten,
- „Jęczmień browarny” zakwestionowanego z uwagi na przekroczenie dopuszczalnego poziomu mikotoksyny: deoksyniwalenolu.

W związku pismem Głównego Inspektora Sanitarnego oraz łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w sprawie występowania w Polsce afrykańskiego pomoru świń (ASF), na terenie powiatu prowadzone były wnikliwe, wzmożone kontrole:

- na targowiskach, w celu wykrywania nielegalnej sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów pochodzenia wieprzowego a także dziczyzny (mięsa z dzika) i produktów z niej otrzymanych. W ramach tych działań przeprowadzono również 2 wspólne kontrole z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej na targowiskach, w ruchomych punktach sprzedaży mięsa i wędlin;
- w zakładach żywienia zbiorowego, w celu weryfikacji źródeł pozyskania mięsa wieprzowego, dziczyzny (mięsa z dzika) i produktów z nich otrzymanych, sposobu

zagospodarowania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem umów przedsiębiorców z firmami odbierającymi odpady oraz legalności i częstotliwości odbierania odpadów,

- w zakładach handlu detalicznego realizowanych w ramach bieżącego nadzoru.

Raporty z przeprowadzonych działań przekazywane były do ŁPWIS 1 raz w miesiącu. Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanych obszarach. Działania w tym zakresie będą kontynuowane w 2020 roku.

W 2019 roku uczestniczono w audycie w zakładzie przetwórstwa owoców i warzyw przeprowadzonym przez inspektora Stanów Zjednoczonych Food and Drug Administration (FDA) dotyczącym sprawdzenia zgodności wytwarzanych produktów eksportowanych na rynek USA.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 4 kontrole graniczne, oceniono 10 partii eksportowanej żywności i wydano 4 świadectwa żywności wywożonej za granicę.

Żywnienie w placówkach oświatowo-wychowawczych

Formy dożywiania w żłobkach, przedszkolach i szkołach:

- posiłki przygotowywane są w 12 stołówkach szkolnych, 10 przedszkolnych i 1 żłobku;
- posiłki dostarczane przez firmy cateringowe lub dowożone z innych placówek oświatowych zapewniło 13 szkół, 10 przedszkoli i 1 żłobek;
- obiady pełne wydawane w 4 szkołach, z obiadów pełnych korzysta 405 uczniów;
- posiłki jednodaniowe wydawane w 21 szkołach, z posiłków korzysta 1716 uczniów;
- 13 placówek podaje napoje, z których korzysta 1023 uczniów;
- 541 uczniów korzysta z posiłków dofinansowanych.

Ocena sposobu żywienia w 2019 r. została przeprowadzona łącznie w 10 zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego (3 w stołówkach szkolnych, 7 w stołówkach w przedszkolach). Dokonano teoretycznej oceny sposobu żywienia na podstawie jadłospisów analizowanych pod kątem wartości energetycznej i odżywczej posiłków.

Teoretyczna ocena zestawień posiłków dokonana na podstawie dekadowej dokumentacji żywieniowej obejmowała:

- analizę struktury żywienia dotyczącą udziału poszczególnych składników pokarmowych w przeliczeniu na energię,
- pokrycie zapotrzebowania na energię i podstawowych składników odżywczych w odniesieniu do norm żywienia.

Z ocenianych jadłospisów wynika, że następuje poprawa żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty. W trakcie kontroli pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej udzielali wyjaśnień na temat wymagań obowiązującego rozporządzenia osobom odpowiedzialnym za organizację żywienia zbiorowego.

Podsumowanie

1. Systematycznie poprawia się jakość środków spożywczych o czym świadczy mała ilość próbek kwestionowanych. Jest to wynikiem poprawy stanu sanitarno-technicznego placówek, przestrzegania ogólnych zasad higieny w produkcji, obrocie, transporcie, wdrożenia i funkcjonowania w coraz większej ilości zakładów systemów kontroli wewnętrznej (GHP, GMP, HACCP), ale także kontroli zewnętrznej, sprawowanej przez PIS w ramach urzędowej kontroli żywności.
2. Najwięcej problemów występuje w zakładach obrotu żywnością oraz obiektach ruchomych i tymczasowych. Ruchome punkty gastronomiczne i handlowe z racji charakteru prowadzonej działalności często mają problemy z przestrzeganiem wymagań sanitarnych. W przypadku sklepów wynika to z ich różnorodności (od dużych marketów po sklepy wiejskie) oraz dużego asortymentu sprzedawanych produktów. Osoby zatrudnione w zakładach branży spożywczej bardzo często nie posiadają odpowiednich kwalifikacji, wiedzy nt. zapewnienia bezpieczeństwa żywności, podstawowych zasad higieny, przepisów prawa żywnościowego, potencjalnych zagrożeń. Zmiana mentalności tych osób przebiega powoli ale systematycznie.
3. W 2019 roku na terenie powiatu pajęczańskiego nie było żadnego incydentu żywnościowego, który stanowiłby istotne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi, zarówno pod względem skali zjawiska jak i rodzaju zagrożenia. Wszystkie stwierdzone nieprawidłowości można określić mianem typowych, które można było szybko i skutecznie wyeliminować za pomocą rutynowych procedur postępowania, co uczyniono.
4. W stosunku do lat ubiegłych struktura zakładów branży spożywczej na terenie powiatu pajęczańskiego nie uległa istotnym zmianom. Występują niewielkie wahania ilości obiektów w poszczególnych grupach wynikające z tego, że część z nich ulega likwidacji ale w ich miejsce powstają nowe. Największa rotacja występuje w sklepach spożywczych i punktach gastronomicznych.

II. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA WYBRANYCH CHOROÓB ZAKAŻNYCH

Analiza sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych jest własnym źródłem informacji na temat stanu zdrowia społeczeństwa. Systematyczne, wieloletnie gromadzenie danych statystycznych, czyli po prostu nadzór epidemiologiczny, daje możliwość obserwowania zmian w zachorowalności, trendów i tendencji oraz cykliczności występowania pewnych chorób, czy wreszcie skuteczności podejmowanych działań zapobiegawczych, w tym przede wszystkim szczepień ochronnych.

Czułość nadzoru decyduje między innymi o szybkości reagowania w przypadku pojawienia się chorób zawlekanych lub rzadko występujących, ale o dużym potencjale zakaźnym. Skuteczność funkcjonowania nadzoru w dużej mierze zależy od podstawowego ogniwa w systemie zbierania danych, jakim jest rzetelne zgłaszanie rozpoznanych przypadków. Problemy z przepływem informacji mogą w konsekwencji spowodować zbyt późne podjęcie działań zapobiegawczych, co w przypadku niektórych chorób zakaźnych grozi wybuchem epidemii.

Ocena sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie pajęczańskim została sporządzona w oparciu o dane o przypadkach zachorowań i zakażeń, jakie zostały zgłoszone do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Pajęcznie w 2019 roku zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.

W całej Polsce zgłaszanie, kwalifikacja i rejestracja zachorowań na niektóre choroby zakaźne opiera się na opracowanych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego „Definicjach przypadków chorób zakaźnych”. Zastosowanie powyższych definicji ma na celu ujednoczenie zgłaszalności i zapewnienie porównywalności danych, zbieranych w ramach nadzoru epidemiologicznego w Polsce oraz we Wspólnocie Europejskiej.

Analizą zostały objęte jednostki i zespoły chorobowe, które stanowiły problem epidemiologiczny, lub były monitorowane w ramach programów realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

W ramach identyfikowania różnorodnych zagrożeń zdrowotnych dla społeczności lokalnej Państwowa Inspekcja Sanitarna włączona jest do funkcjonujących centralnych systemów monitorowania systemu epidemiologicznego w skali krajowej, które są realizowane poprzez prowadzenie:

- systemu rejestracji wywiadów epidemiologicznych SRWE,
- rejestru ognisk epidemicznych ROE,
- elektronicznego systemu nadzoru nad szczepionkami ESND (e-szczepionka).

W roku 2019 przeprowadzono 95 wywiadów epidemiologicznych dotyczących jednostek chorobowych podlegających zgłaszaniu, jak również chorób niezakwalifikowanych do rejestracji.

Dane za rok 2019 zostały porównane z danymi za rok poprzedni.

Współczynniki zapadalności dla chorób zostały policzone na 100 tys. ludności. Współczynnik zapadalności (zachorowalności) to liczba nowych zachorowań na określoną chorobę na danym terenie w określonym czasie w stosunku do liczby ludności (100.000).

Liczba mieszkańców powiatu pajęczańskiego wg danych GUS (stan na 30.06.2019r.) w porównaniu do roku 2018 zmniejszyła się o **354** osoby i wynosi:

Ludność tys. ogółem	Kobiety	Mężczyźni
51 357	25 946	25 411

W powiecie pajęczańskim ogółem w roku 2019 zarejestrowano **975 przypadków zachorowań** tj :

- 688 zachorowań na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia,
- 260 zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę,
- 17 zachorowań na gruźlicę.

Choroby szerzące się drogą pokarmową

Salmonelozy - zatrucia pokarmowe

Mimo, iż od lat obserwuje się poprawę w zakresie higieny żywności (przygotowywanie, transport, składowanie oraz przyrządzanie i spożywanie potraw), co ma wpływ na zapadalność na te choroby, to i tak nadal zachorowania na zatrucia pokarmowe wymagają czujności oraz działań mających na celu podniesienie standardów sanitarnych.

W 2019 roku w powiecie pajęczańskim liczba zatruc pokarmowych w porównaniu do roku 2018 wzrosła. Zarejestrowano **18 zachorowań wywołanych przez pałeczki Salmonella**. 12 chorych wymagało hospitalizacji. Podobnie jak w latach poprzednich dominującym typem serologicznym była Salmonela enteritidis (17 przypadków, a typhimurium 1 przypadek). Wydano **14 decyzji nakazujących zaniechanie wykonywania prac**, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby.

Zarejestrowano **2 ogniska zbiorowych zatruc pokarmowych**. Pozostałe przypadki miały charakter indywidualny i nie były powiązane ze sobą epidemiologicznie.

Bakteryjne zakażenia jelitowe

Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

W 2019 r. zarejestrowano taką samą ilość zachorowań jak w roku 2018, zakażeń z objawami żołądkowo-jelitowymi wywołanych przez czynniki bakteryjne oraz inne określone i nieokreślone bakterie (tabela 1).

W 2019 r. zarejestrowano **8 przypadków biegunek i zapalenia żołądkowo-jelitowego** o prawdopodobnym zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2 (w 2018 r. rejestrowano 9 przypadków).

Tabela 1. Inne bakteryjne zakażenia jelitowe w powiecie pajęczańskim w latach 2018 - 2019

Bakteryjne zakażenia jelitowe	2018		2019	
	liczba zachorowań	współczynnik zapadalności	liczba zachorowań	współczynnik zapadalności
wywołane przez <i>Yersinia enterocolitica</i>	-	-	1	1,9
wywołane przez inne czynniki nieokreślone	10	19,3	6	11,7
RAZEM	10	19,3	7	13,6

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez Clostridium difficile

W 2019 r. zarejestrowano **7 przypadków zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe** wywołane przez *Clostridium difficile* (wsp. zapadalności 13,6).

Zachorowania wystąpiły głównie u osób starszych, w większości były to kobiety (5 przypadków). Zakażeni, u których rozpoznano *Clostridium difficile*, należą do osób często chorujących, poddawanych antybiotykoterapii. W roku poprzednim odnotowano 15 przypadków zachorowań.

W 2019 r. nie stwierdzono zachorowań na dur brzuszny, dury rzekome.

W 2019 r. w następstwie wykonanych badań laboratoryjnych zarejestrowano **6 nosicieli bakterii Salmonella**, w tym 2 po przebyciu zakażenia pokarmowego, 4 w ramach badań ze styczności.

Nosiciel może stać się źródłem infekcji dla wrażliwych na zakażenie osób w jego środowisku. Dlatego ze względów epidemiologicznych ważne jest wykrywanie oraz leczenie nosicieli chorób zakaźnych. Po ustąpieniu nosicielstwa 6 nosicieli wykreślono z ewidencji.

Wirusowe zakażenia jelitowe

W 2019 r. zarejestrowano **111 przypadków zachorowań** (wsk. zapadalności 216,13), natomiast w 2018 r. były 33 zarejestrowane przypadki. W powiecie pajęczańskim w roku sprawozdawczym zarejestrowano (45 zachorowań) zwiększoną liczbę zachorowań wirusowych zgłoszonych przez lekarzy na podstawie objawów chorobowych o nieokreślonym czynniku etiologicznym.

Zachorowania, które wystąpiły u dzieci do lat 2 w 2019 r. stanowiły 40,5% ogółu zachorowań. Zalecane szczepienia ochronne przeciwko zakażeniom rotawirusowym wykonano u 99 dzieci (w 2018 r. u 87 dzieci) - tabela 2.

Należy zauważyć, że do zakażeń i zatruc pokarmowych u dzieci w wieku do lat 2 dochodzi niemal wyłącznie w środowisku domowym. Liczba dzieci objętych opieką w formie zinstytucjonalizowanej np. w żłobkach jest niewielka. Organy władzy publicznej mają niewielki wpływ na zapobieganie zakażeniom i zatruciom pokarmowym w środowisku domowym. Pewien wpływ może odgrywać oświata zdrowotna poprzez kształtowanie

zachowań prozdrowotnych na rzecz zwiększania higieny osobistej, otoczenia oraz higieny przygotowania posiłków, a także propagowanie szczepień ochronnych małych dzieci przeciw rotawirusom.

Tabela 2. Wirusowe zakażenia jelitowe w powiecie pajęczańskim w latach 2018 - 2019

Wirusowe zakażenia jelitowe	2018		2019	
	liczba zachorowań	współczynnik zapadalności	liczba zachorowań	współczynnik zapadalności
wywołane przez rotawirusy	25	48,67	60	116,82
wywołane przez norowirusy	6	11,68	3	5,84
wywołane przez inne czynniki określone	1	1,94	3	5,84
wywołane przez inne czynniki nieokreślone	1	1,94	45	87,62
RAZEM	33	63,60	111	216,13

Wirusowe zapalenia wątroby

Wśród wirusów hepatotropowych możemy rozróżnić między innymi :

- wirus zapalenia wątroby typu A, który wywołuje wirusowe zapalenie wątroby typu A,
- wirus zapalenia wątroby typu B, który wywołuje wirusowe zapalenie wątroby typu B,
- wirus zapalenia wątroby typu C, który wywołuje wirusowe zapalenie wątroby typu C.

W 2019 r. podobnie jak w roku ubiegłym, nie zarejestrowano przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu A. Wirusowe zapalenie wątroby typu A to ostra choroba zakaźna do zakażenia której dochodzi głównie przez:

- kontakt bezpośredni z zakażonym człowiekiem (np. przeniesienie wirusa znajdujące się na nieumytych po wyjściu z toalety rękach);
- spożycie skażonego pożywienia (np. nieumytych owoców) i skażonej wody;
- kontakt seksualny z osobą zakażoną lub chorą.

Metody zapobiegania to: przestrzeganie zasad higieny osobistej, mycie rąk po wyjściu z toalety, mycie rąk przed przygotowaniem posiłków i przed jedzeniem, szczepienie osób zatrudnionych przy dystrybucji i produkcji żywności, usuwaniu odpadów komunalnych i płynnych nieczystości oraz przy konserwacji urządzeń służących temu celowi, szczepienie dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym i młodzieży, które nie chorowały na WZW typu A, szczepienie osób wyjeżdżających do krajów o wysokiej i pośredniej endemiczności zachorowań na WZW A. W roku sprawozdawczym szczepieniom ochronnym p/WZW typu A poddało się 12 osób, w roku poprzednim 4 osoby.

Zachorowalność na wirusowe zapalenie wątroby krwiopochodne w powiecie pajęczańskim występuje sporadycznie.

Jest to następstwem konsekwentnej, wieloletniej realizacji szczepień ochronnych przeciwko wzv typu B oraz pełnienia w podmiotach leczniczych właściwego nadzoru epidemiologicznego eliminującego przyczyny szerzenia się tych zakażeń.

W roku 2019 zarejestrowano 1 zachorowanie na ostre **wirusowe zapalenie wątroby typu B**. W roku 2018 nie notowano zachorowań.

W 2019 r. zarejestrowano 1 przypadek przewlekłego **wirusowego zapalenia wątroby typu B**. W roku poprzednim zachorowań nie zarejestrowano.

W 2019 r. zarejestrowano 2 przypadki **wirusowego zapalenia wątroby typ C**, w 2018r. zachorowań nie zarejestrowano.

Większość zgłaszanych i rejestrowanych przypadków WZW B i C nadal stanowią przewlekłe WZW B i C, czyli przypadki zakażeń wirusami HBV i HCV, do których doszło przed kilkoma, a nawet kilkunastoma latami, co może świadczyć o lepszej zgłaszalności tych przypadków, a także o lepszej obecnie wykrywalności.

Choroby wieku dziecięcego

Liczbę zachorowań na choroby wieku dziecięcego przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Liczba zachorowań na choroby wieku dziecięcego w latach 2018 - 2019

Jednostka chorobowa	2018		2019	
	liczba zachorowań	współczynnik zapadalności	liczba zachorowań	współczynnik zapadalności
Ospa Wietrzna	153	295,9	406	790,5
Krztusiec	3	5,8	1	1,9
Świnka nagminne zapalenie przyusznic	3	5,8	5	9,7
Różyczka	0	0	1	1,9
Płonica	8	15,5	6	11,7

W 2019 r. zmalała zapadalność na krztusiec w porównaniu z 2018 r.

W roku 2019r. w porównaniu do roku 2018 odnotowano wzrost zapadalności na ospę wietrzną. Zarejestrowano **406** przypadków. Najwięcej zachorowań zarejestrowano w przedziale wiekowym 5-9 lat (190 przypadków). Zachorowania na tą chorobę cechują się cykliczną zmiennością charakterystyczną dla chorób wieku dziecięcego.

Na ospę wietrzną nie są prowadzone obowiązkowe szczepienia (za wyjątkiem grup ryzyka oraz dzieci przebywających w żłobkach lub klubach dziecięcych). W roku sprawozdawczym zaszczepiono 23 osoby.

W 2019r. rejestrowano 5 zachorowań na świnkę, 1 zachorowanie na różyczkę. Zmniejszenie liczby tych zachorowań zapewne spowodowane jest wprowadzeniem do kalendarza

obowiązkowych szczepień ochronnych, ale może być również wynikiem cyklicznej zmienności liczby zachorowań na te choroby.

W roku sprawozdawczym zmniejszyła się liczba zachorowań na płonicę.

W 2019r. podobnie jak w 2018 r. nie rejestrowano przypadków zachorowań na odrę.

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego - neuroinfekcje

W 2019r. rejestrowano 2 przypadki kleszczowego zapalenia mózgu, 1 opryszczkowe zapalenie mózgu i 3 zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych o etiologii wirusowej (wsp. zapadalności 5,8).

Choroba inwazyjna

W 2019r. rejestrowano 1 przypadek inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* tj. inna określona i nieokreślona (w 2018 r. nie rejestrowano zachorowań).

W roku sprawozdawczym podobnie jak w roku ubiegłym nie rejestrowano przypadków inwazyjnej choroby meningokokowej *Neisseria meningitidis*.

W 2019 r. podobnie jak w roku 2018 nie rejestrowano przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae* typu b.

Inne choroby zakaźne

Zakażenia HIV i zachorowania na AIDS

W 2019 r. zgłoszono 1 przypadek nowo wykrytego zakażenia HIV, w roku 2018 nie rejestrowano zgłoszeń.

W roku sprawozdawczym podobnie jak w roku 2018 nie rejestrowano chorób przenoszonych drogą płciową.

Grypa i zachorowania grypopodobne

W 2019 r. do PSSE Pajęczno zgłoszono 260 zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę (wsp. zapadalności 506,3), w tym 130 zachorowań u dzieci do lat 14. Kontynuowano nadzór epidemiologiczno-wirusologiczny nad gripą oparty na wybiórczym nadzorze epidemiologicznym tzw. systemie SENTINEL.

W nadzorze SENTINEL w 2019 r. uczestniczyli lekarze z Gminnego Ośrodka Zdrowia w Rzęśni.

Skutecznym sposobem ochrony przed gripą jest unikanie dużych skupisk ludzkich w okresie epidemii, utrzymanie właściwego poziomu higieny osobistej i środowiska oraz poddanie się szczepieniom ochronnym. Rozpowszechnianie szczepień p/ grypie jest nadal niewielkie i nie ma wpływu na sytuację epidemiologiczną choroby.

Gruźlica

W 2019 r. w PSSE w Pajęcznie zarejestrowano 17 przypadków rozpoznanej gruźlicy tj. o 5 przypadków więcej niż w 2018 r. (wsp zapadalności 33,1), w tym 6 przypadków gruźlicy potwierdzonej mikroskopowym badaniem z posiewem bakteriologicznym.

Objęto nadzorem epidemiologicznym osoby z kontaktu domowego, w miejscu pracy i nauki.

Wyższą zapadalność rejestrowano wśród mieszkańców na wsi, oraz wśród mężczyzn.

W 2019 r. w powiecie pajęczańskim rejestrowano **2 zgony** osób chorujących na gruźlicę (w roku poprzednim zgonów nie rejestrowano).

W roku sprawozdawczym wystąpiło ognisko gruźlicy w skupisku. Postępowano zgodnie z „Procedurą postępowania w zakresie zwalczania i zapobiegania gruźlicy na terenie województwa łódzkiego”. Objęto nadzorem osoby z otoczenia.

Borelioza z Lyme

Spośród innych chorób zakaźnych podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu i rejestracji wymienić należy boreliozę.

Na terenie działania PSSE Pajęcznie w 2019 r. zarejestrowano spadek zachorowań na boreliozę z Lyme. Zarejestrowano **4** przypadki boreliozy (wsp. zapadalności 7,8), w roku poprzednim rejestrowano **8** przypadków.

Pokąsania przez zwierzęta podejrzone

Na **87** osób, które zostały pokąsane przez zwierzęta, **16** osób zakwalifikowano do szczepień.

W 2019 r. zarejestrowano o **4** przypadki więcej pokąsań przez zwierzęta niż w 2018 r. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pajęcznie ściśle współpracuje z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie chorób odzwierzęcych.

Najczęstszymi sprawcami pokąsań były zwierzęta domowe, głównie psy sporadycznie koty oraz zwierzęta dzikie tj. lis, kuna, borsuk, nietoperz.

Prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych oraz zakażeń

W 2019r. przeprowadzono **95** dochodzeń epidemiologicznych/wywiadów, w związku ze zgłoszeniem zachorowania lub podejrzenia zachorowania na chorobę zakaźną zgodnie z ustawą o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Dochodzenia prowadzone były w jednostkach chorobowych, w których wymagane jest ustalenie źródła zakażenia, wykrycie czynnika etiologicznego powodującego zachorowanie, objęcie nadzorem osób chorych oraz osób kontaktujących się z chorym lub podejrzanym o zakażenie, ustalenie stanu zdrowia zwierzęcia podejrzanego o zakażenie wścieklizną w celu podjęcia ostatecznej decyzji dotyczącej szczepienia osoby pogryzionej przez zwierzę, przeprowadzenie kwalifikacji zachorowań zgodnie z definicjami przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

Szczepienia ochronne - analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

Najważniejszym celem zdrowotnym szczepień ochronnych jest zapobieganie określonemu zakażeniu lub chorobie zakaźnej u zaszczepionej osoby lub populacji.

Uodpornienie czynne dzieci w Polsce wykonywane jest w drodze realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

Szczepienia ochronne w powiecie pajęczańskim prowadzone są w **11** podmiotach leczniczych, w tym **3** podmioty nadzorowane przez WSSE w Łodzi.

Podczas przeprowadzonych kontroli w punktach szczepień zwrócono szczególną uwagę na:

- wdrażanie obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych,
- stan zaszczepienia dzieci i młodzieży,
- postępowanie z preparatami szczepionkowymi zgodnie z opracowaną procedurą,
- daty ważności, sposób magazynowania i transportowania preparatów szczepionkowych,
- prawidłowe opracowanie dokumentacji związanej z niepożądanymi odczynami poszczepiennymi,
- ocenę funkcjonowania monitoringu w urządzeniach chłodniczych służących do przechowywania preparatów szczepionkowych w punktach szczepień.

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Pajęcznie urządzenie chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych posiada elektroniczny system całodobowego monitoringu z funkcją odczytu temperatury i powiadamiania alarmowego (w przypadku odchyień od normy) na telefony komórkowe. Urządzenie chłodnicze w przypadku przerwy w dostawie prądu zasilane jest przez agregat prądotwórczy.

Transport preparatów szczepionkowych z PSSE do podległych placówek medycznych pozostaje w gestii odbiorcy preparatów i odbywa się z zachowaniem ciągłości łańcucha chłodniczego (termotorba z wkładami chłodzącymi i termometrem).

W placówkach POZ szczepionki przechowywane są w sposób prawidłowy w lodówkach w temperaturze +2 do +8 stopni C. Prowadzone są rejestry codziennego pomiaru wskazań termometrów w urządzeniach chłodniczych. Placówki posiadają również możliwość całodobowego monitoringu z funkcją odczytu temperatury i powiadamiania alarmowego (w przypadku odchyień od normy) na telefon komórkowy.

W roku 2019 w placówkach nie notowano przerw w dostawie energii elektrycznej.

W roku sprawozdawczym zarejestrowano **10** niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP), w tym 10 łagodnych i 1 poważny. W 2018r. było 8.

W tabeli 4 porównano liczbę oraz rodzaj NOP zarejestrowanych w PSSE Pajęcznie w latach 2017-2019.

Tabela 4. Niepożądane odczyny poszczepienne latach 2017-2019

Rok	Ilość i rodzaj NOP			
	Ogółem	Łagodny	Poważny	Ciężki
2019	10	10	-	-
2018	8	7	1	-
2017	14	13	1	-

Niepokojącym trendem dla całej populacji może okazać się systematycznie zyskująca na popularności tendencja do unikania szczepień, działanie ruchów antyszczepionkowych lub inna przyczyna nie podawana dzieci szczepieniom ochronnym przez rodziców/ opiekunów.

Liczbę rodziców/opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych oraz liczbę dzieci, u których nie zrealizowano obowiązkowych szczepień zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, stan na dzień 31.12.2019r., przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Liczba rodziców/opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych oraz liczba dzieci u których nie zrealizowano obowiązkowych szczepień zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, stan na dzień 31.12.2019 r.

Rok	Liczba rodziców/opiekunów prawnych dzieci uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych	Liczba dzieci nie szczepionych obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi
2018	4	3
2019	20	9

Działania podjęte przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pajęcznie w latach 2018-2019 dotyczące rodziców/ opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6. Działania podjęte przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pajęcznie latach 2018-2019 dotyczące rodziców/ opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych.

Rok	Liczba wezwań/upomnień zawierających wezwanie do obowiązku szczepień z zapewnieniem skierowania sprawy na drodze egzekucji administracyjnej	Liczba tytułów wykonawczych przekazanych do Wojewody
2018	8	2
2019	36	6

W porównaniu z rokiem ubiegłym wzrosła liczba rodziców/opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych swoich dzieci. Według informacji uzyskiwanych z placówek medycznych przyczyna uchylania się rodziców/opiekunów prawnych od obowiązku szczepień ochronnych, najczęściej była nieznaną.

Na pogłębienie się zjawiska negatywnej postawy rodziców do uodparniania swoich dzieci, wpływ mają też prawdopodobnie ruchy antyszczepionkowe, które wg WHO stanowią największe zagrożenie dla zdrowia publicznego.

Ze względu na stale rosnącą liczbę osób uchylających się od realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych, konieczne jest kontynuowanie akcji edukacyjnych i szukanie nowych sposobów dotarcia do opiekunów z informacjami wskazującymi na zasadność realizacji szczepień ochronnych. Ważnym źródłem informacji o szczepieniach ochronnych jest strona internetowa Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - PZH <http://szczepienia.pzh.gov.pl>. Duża liczba użytkowników świadczy o potrzebie prowadzenia portali, dzięki którym opiekunowie mogą uzyskać rzetelną informację na temat szczepień ochronnych.

Portal Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH Szczepienia.info jako jedyny w Polsce jest członkiem sieci Vaccine Safety Network (VSN), podlegającej Światowej Organizacji Zdrowia, która obejmuje wiarygodne strony internetowe poświęcone tematyce szczepień w różnych językach. Portal posiada akredytację WHO i jest wymieniany na liście stron internetowych WHO polecanych jako informujące o szczepieniach w sposób rzetelny i wiarygodny.

Na podstawie art. 17 ust. 11 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 z późn. zm.) ogłasza się Program Szczepień Ochronnych na dany rok, który stanowi załącznik do komunikatu Głównego Inspektora Sanitarnego.

Program Szczepień Ochronnych zwany dalej „PSO”, składa się z następujących części:

I. Szczepienia obowiązkowe.

- A. Szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży według wieku – kalendarz szczepień.
- B. Szczepienia obowiązkowe osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie w związku z przesłankami klinicznymi lub epidemiologicznymi.
- C. Szczepienia poekspozycyjne.

II. Szczepienia zalecane.

III. Informacje uzupełniające – zasady szczepień przeciw wybranym chorobom zakaźnym.

IV. Ogólne zasady przeprowadzania i organizacji szczepień.

Stan uodpornienia szczepionkami zalecanymi osób w powiecie pajęczańskim w latach 2018 - 2019 przedstawia tabela 7.

Tabela 7. Stan uodpornienia szczepionkami zalecanymi osób w powiecie pajęczańskim w latach 2018-2019

Uodpornienie p/chorobie	2018	2019
Rotawirusy	87	99
P/wirusowi brodawczaka ludzkiego	41	86
P/inwazyjnym zakażeniom Streptococcus pneumoniae	73 oprócz osób szczepionych zgodnie z PSO	3 oprócz osób szczepionych zgodnie z PSO
Neisseria meningitidis	104	28
WZW typ A	8	12
WZW B	146	254
Kleszczowe zapalenie mózgu	7	20
Dur brzuszny	-	1
Ospa wietrzna	15	23
Grypa	1107	975

W 2019 r. wzrosła liczba dzieci, młodzieży i osób dorosłych zaszczepionych preparatami szczepionkowymi zalecanymi przeciw rotawirusom, kleszczowemu zapaleniu mózgu, wirusowi brodawczaka ludzkiego, WZW typu a, WZW typu B i ospie wietrznej.

W roku sprawozdawczym zanotowano mniejszą liczbę osób szczepionych p/grypie.

Analizę wykonawstwa szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży według wieku w powiecie pajęczańskim zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych w latach 2018/2019 przedstawia tabela 8.

Tabela 8. Analiza wykonawstwa szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży według wieku zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych latach 2018/2019

Rodzaj szczepienia	Rok 2018		Rok 2019	
	rok urodzenia	wykonawstwo	rok urodzenia	wykonawstwo
GRUŻLIA szczepionka BCG noworodki	2018	97,39	2019	97,36
	2017	99,57	2018	97,47
WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY typu B szczepienie pierwotne i uzupełniające	2017	96,57	2019	81,05
	2016	98,04	2018	91,49
BŁONICA, TĘŻEC, KRZTUSIEC szczepienie pierwotne	2018	35,50	2019	37,87
POLIOMYELITIS szczepienie pierwotne	2018	35,50	2019	36,97
HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b szczepienie pierwotne	2018	35,50	2019	38,13
ODRA, ŚWINKA, RÓŻYCZKA szczepienie podstawowe	2017	74,30	2018	70,80
	2016	92,80	2017	92,72
BŁONICA, TĘŻEC, KRZTUSIEC szczepienie pierwotne i uzupełniające	2017	94,40	2018	92,65
	2016	97,90	2017	97,00
POLIOMYELITIS szczepienie pierwotne i uzupełniające	2017	94,40	2018	92,65
	2016	98,00	2017	97,00

HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b szczepienie pierwotne i uzupełniające	2017	94,40	2018	91,96
	2016	98,00	2017	96,58
STREPTOCOCCS PNEUMONIAE szczepienie pierwotne i uzupełniające			2019	48,92
			2018	97,24
BŁONICA, TĘŻEC, KRZTUSIEC 6-ty rok życia szczepienie i przypominające	2013	99,3	2014	99,07
	2012	98,9	2013	99,32
POLIOMYELITIS 6-ty r.ż. szczepienie przypominające	2013	99,3	2014	99,07
	2012	98,9	2013	99,32
ODRA, ŚWINKA, RÓŻYCZKA 10-ty rok życia szczepienie I przypominające	2009	99,8	2010	99,61
	2008	99,4	2009	100,00
BŁONICA, TĘŻEC, KRZTUSIEC 14-ty rok życia szczepienie II przypominające	2005	100,00	2006	99,62
BŁONICA, TĘŻEC 19- ty r. ż. szczepienie III przypominające	2000	99,80	2001	99,39
	1999	99,50	2000	100,00

Z tabeli 8 wynika:

1. Wyszczepialność noworodków p/gruźlicy nieznacznie zmniejszyła się z 97,47 na 97,36%.
2. Niezaszczepionych pozostało 10 dzieci (rodzice dwójki dzieci nie wyrażają zgody na szczepienie, ośmioro dzieci – okresowe odroczenia lekarskie). Natomiast z rocznika 2018 nadal nie zaszczepiono 10 dzieci (rodzice dzieci uchylają się od szczepień lub odroczenie przez lekarza).
3. Uodpornienie małych dzieci p/ WZW B utrzymuje się na podobnym poziomie.
5. Zaszczepienie małych dzieci w pierwszym i drugim roku życia p/błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis nieznacznie zwiększyło się.
6. Szczepienie p/odrze, śwince, różyczce nieznacznie się zmniejszyło (osoby niezaszczepione to osoby uchylające się od obowiązku szczepień ochronnych, czasowe odroczenia).

7. Liczba zaszczepionych w 6-tym roku życia p/błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis nieznacznie zwiększyła się.
8. Ilość zaszczepionych w 14-tym roku życia p/błonicy, tężcowi, krztuścowi nieznacznie zmniejszyła się.
9. Ilość zaszczepionych w 19-tym roku życia p/błonicy, tężcowi utrzymuje się na podobnym poziomie w porównaniu do roku ubiegłego.

Przedstawiona analiza potwierdza, iż szczepienia ochronne na terenie powiatu pajęczańskiego zapewniają wysoki odsetek osób zaszczepionych i zabezpieczają przed szerzeniem się chorób zakaźnych. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji, co w przypadku wielu chorób udało się osiągnąć.

III. STAN SANITARNY PODMIOTÓW LECZNICZYCH

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Pajęcznie w 2019 r. podobnie jak w latach poprzednich realizowano zadania z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno – sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne. Sprawowanie nadzoru sanitarnego nad podmiotami leczniczymi stacjonarnymi i ambulatoryjnymi obejmowało kontrolę: funkcjonalności, stanu technicznego obiektów, zaopatrzenia w wodę, utrzymania czystości powierzchni pomieszczeń, postępowania z bielizną i odpadami medycznymi. Istotna z uwagi na bezpieczeństwo pacjentów i personelu jest ocena i egzekwowanie prawidłowości prowadzenia procesów dezynfekcji i sterylizacji w nadzorowanych obiektach.

Nadzorem objęto również sposób prowadzenia kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń chorób zakaźnych.

Działalność kontrolno-represyjna

Pod stałym nadzorem znajduje się ogółem 65 obiektów w tym:

- Działalność wykonywana przez podmioty lecznicze ogółem 22 tj.:
 - Zakłady Pielęgnacyjno-Opiekuńcze: 1
 - Przychodnie, Ośrodki Zdrowia, Poradnie: 17
 - Medyczne laboratoria diagnostyczne: 2
 - Zakłady rehabilitacji: 1
 - Punkty pobrań materiału do badań: 1,
- Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową ogółem 43 tj.:
 - Indywidualne praktyki lekarskie, Specjalistyczne praktyki lekarskie.

Ogółem w podmiotach leczniczych przeprowadzono 100 kontroli.

Decyzji administracyjnych nie wydawano, nie stosowano karania mandatowego.

Stan techniczny i funkcjonalność pomieszczeń nadzorowanych obiektów

Na podstawie wyników kontroli przeprowadzonych w 2019 r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad podmiotami leczniczymi, prowadzącymi działalność medyczną ocenia się, że z roku na rok stan placówek pod względem sanitarno - higienicznym ulega poprawie.

Stan sanitarno-techniczny nadzorowanych obiektów ocenia się pozytywnie.

We wszystkich podległych podmiotach leczniczych stosowane są środki dezynfekcyjne zgodnie z ustawą o wyrobach medycznych i produktach biobójczych. Nie stwierdzono braków w zaopatrzeniu w te preparaty. Osoby przeprowadzające dezynfekcję ściśle przestrzegają ustalonych procedur opracowanych przez placówki. Środki dezynfekcyjne są dobierane właściwie (spektrum, czas, zastosowanie).

Kontroli interwencyjnych nie przeprowadzano.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie sterylizacji dokonano oceny procedur sterylizacyjnych z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne. Na terenie powiatu ogółem zarejestrowanych jest 18 urządzeń sterylizacyjnych. W placówkach prowadzona jest kontrola wewnętrzna procesów sterylizacji. Autoklawy testowane testami bakteriologicznymi spora A, prób kwestionowanych nie było. Wysoka skuteczność procesu sterylizacji oznacza osiągnięcie wysokiego stopnia bezpieczeństwa podczas wykonywania zabiegów naruszających ciągłość tkanek.

Sterylizacja przeprowadzana jest w autoklawach parowych usytuowanych w gabinetach zabiegowych lub w oddzielnych pomieszczeniach/aneksach przeznaczonych wyłącznie do tego celu. Coraz więcej placówek dostosowało warunki w jakich przeprowadzane są czynności związane z obróbką narzędzi – reorganizacja polegała przede wszystkim na zachowaniu ruchu jednokierunkowego w ciągu technologicznym sterylizacji.

W 2019 r. nie przeprowadzano zabiegów dezynsekcji, natomiast zabiegi deratyzacji przeprowadzane były w pomieszczeniach gospodarczych, piwnicach.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w postępowaniu z bielizną czystą i brudną.

Miejsca gromadzenia bielizny brudnej wydzielane są poza pomieszczeniami, w których udzielane są świadczenia zdrowotne. Bielizna gromadzona jest w workach foliowych.

Nadzorowane podmioty lecznicze coraz częściej stosują bieliznę jednorazowego użytku (podkłady, serwety, ręczniki). Odzież ochronna zazwyczaj prana jest we własnym zakresie.

Kontrole sanitarne z zakresu gospodarki odpadami pochodzenia medycznego w podmiotach leczniczych w 2019 r. nie wykazały nieprawidłowości. Transport wewnętrzny odpadów medycznych i magazynowanie odbywa się w sposób prawidłowy, podmioty lecznicze posiadają podpisane umowy na transport i utylizację odpadów pochodzenia medycznego z firmami posiadającymi stosowne zezwolenia.

Odpady komunalne gromadzone są w kontenerach/pojemnikach. Wywozem zajmują się wyspecjalizowane firmy.

Ocena działalności zespołów do spraw zakażeń szpitalnych

Zakażenia wewnątrzszpitalne to jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla hospitalizowanych pacjentów. Zakażeń tych nie można całkowicie wyeliminować, a jedynie doprowadzić do minimalizacji ich występowania.

W Szpitalu Powiatowym w Pajęcznie w 2019 r. nie rejestrowano ognisk epidemicznych.

Bieżąca działalność zespołu ds. zakażeń koncentruje się na analizowaniu i aktualizowaniu procedur epidemiologicznych, adekwatnie do dostrzeganych zagrożeń, zmieniających się wymagań w nowelizowanych przepisach prawnych, standardów postępowania i potrzeb medycznych.

Cały personel szpitala musi posiadać wiedzę w zakresie profilaktyki zakażeń szpitalnych. Wiedzę tę trzeba poprzeć właściwą, codzienną praktyką, z konsekwentnym przestrzeganiem i egzekwowaniem obowiązujących procedur i standardów. Dlatego działania p/epidemiczne prowadzone w szpitalu obejmują m.in. takie elementy jak: higiena rąk, sprzętu, odzieży roboczej personelu, bielizny szpitalnej, sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń oraz urządzeń

szpitala, a także edukację pacjentów przebywających w szpitalu oraz ich rodzin na temat zasad postępowania w celu zapobiegania zakażeniom.

Podsumowanie

1. Sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych i zakażeń na terenie powiatu pajęczańskiego w 2019 r. można określić jako stabilną.
2. Nie obserwowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, nie rejestrowano przypadków chorób wymagających uruchamiania systemu wczesnego ostrzegania takich jak: cholera, dżuma, ospa prawdziwa, nie zaistniały zdarzenia, których następstwa mogłyby wywołać konieczność uruchamiania elementów zarządzania kryzysowego.
3. W 2019 r. liczba zachorowań na biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2 w porównaniu do roku 2018 była na tym samym poziomie.
4. W porównaniu do 2018 r., w roku 2019 o 486 przypadków zmniejszyła się zapadalność na grypę sezonową.
5. Zaobserwowano spadek zachorowań na choroby wieku dziecięcego tj. różyczkę, płonicę natomiast zaobserwowano wzrost zachorowań na świnkę i ospę wietrzną. W/w choroby cechują się cykliczną zmiennością charakterystyczną dla chorób wieku dziecięcego
6. Liczba osób pokąsanych przez zwierzęta zwiększyła się w stosunku do 2018 r., liczba osób, u których podjęto decyzję o szczepieniu p/ wścieklicznie utrzymała się na podobnym poziomie.
7. W 2019 r. zwiększyła się zapadalność na gruźlicę. Chorobę tą głównie wykryto u osób w wieku powyżej 50 roku życia, częściej u mężczyzn niż kobiet i u mieszkańców wsi niż miast. Wystąpiło ognisko gruźlicy. Postępowano zgodnie z wytycznymi Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Nie udało się ustalić źródła zakażenia.
8. Zarejestrowano 1 osobę zakażoną HIV.
9. W 2019 r. zarejestrowano 2 zgony z powodu choroby zakaźnej.
10. Ważną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych spełnia rzetelne upowszechnianie wiedzy o chorobach zakaźnych i zakażeniach.
11. Program Szczepień Ochronnych realizowany był zadawalająco. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji, co w przypadku wielu chorób udało się osiągnąć.
12. Niepokojącym trendem dla całej populacji może okazać się systematycznie zyskująca na popularności tendencja do unikania szczepień, działanie ruchów antyszczepionkowych. W 2019 r. zwiększyła się w porównaniu do roku 2018 liczba osób uchylających się od szczepień ochronnych. Zarejestrowano 9 dzieci, których rodzice uchylają się od obowiązku szczepień ochronnych. Ze względu na stale rosnącą liczbę osób uchylających się od realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych,

konieczne jest kontynuowanie akcji edukacyjnych i szukanie nowych sposobów dotarcia do opiekunów z informacjami wskazującymi na zasadność realizacji szczepień ochronnych.

13. Analiza stanu sanitarnego podmiotów leczniczych wskazuje, że placówki zorganizowane są prawidłowo i spełniają w podstawowym zakresie obowiązujące wymogi sanitarno-epidemiologiczne.

IV. JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA I KĄPIELI

Nadzorem objęto 23 urządzenia wodociągowe, w tym:

- wodociągi o produkcji ≤ 100 [m³/d] – 7 obiektów;
- wodociągi o produkcji 101 – 1000 [m³/d] – 13 obiektów;
- wodociągi o produkcji 1001 – 10 000 [m³/d] – 3 obiekty;

oraz 18 indywidualnych ujęć, z których woda jest wykorzystywana w ramach działalności gospodarczej, w budynkach użyteczności publicznej, w podmiotach działających na rynku spożywczym.

W ramach prowadzonego nadzoru pobrano do badań ogółem 205 próbek wody, w tym:

- 192 próbki wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z urządzeń i sieci wodociągowej;
- 5 próbek ciepłej wody w celu oceny stopnia skażenia pałeczkami Legionella sp: 4 próbki w podmiocie wykonującym działalność leczniczą całodobową, 1 próbkę w pływalni krytej;
- 4 próbki wody basenowej;
- 4 próbki wody z miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpeli.

Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Na podstawie wyników badań próbek wody pobranych z w/w urządzeń wodociągowych, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pajęcznie ocenił, iż jakość wody w nadzorowanych wodociągach na koniec 2019 roku spełniała wymagania (w tym warunkowo na 1 ujęciu indywidualnym, z którego woda jest wykorzystywana w ramach działalności gospodarczej oraz w budynku użyteczności publicznej).

Wodociągi, w których jakość wody w ciągu roku nie spełniała wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi:

- Wodociąg Niwiska Górne (bakterie grupy coli),
- Wodociąg Działoszyn (bakterie grupy coli, enterokoki kałowe),
- Wodociąg Kolonia Lisowice (bakterie grupy coli),
- Wodociąg Niżankowice (bakterie grupy coli).

Po rozważeniu stopnia zagrożenia dla zdrowia konsumentów, PPIS w Pajęcznie stwierdził:

- brak przydatności wody do spożycia w wodociągu Niwiska Górne, Działoszyn, Kolonia Lisowice i Niżankowice oraz nakazał podjęcie działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do zgodnej z obowiązującymi przepisami,
- warunkową przydatność wody do spożycia w wodociągach: Działoszyn i Kolonia Lisowice oraz nakazał doprowadzenie jakości wody w wyżej wymienionych urządzeniach wodociągowych do wymagań określonych przepisami,
- warunkową przydatność wody do spożycia na ujęciu indywidualnym, z którego woda jest wykorzystywana w ramach działalności gospodarczej oraz w budynku użyteczności publicznej oraz nakazał podjęcie działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do zgodnej z obowiązującymi przepisami do dnia 30.06.2020r.

Kontrolne badania wody wykonane po zakończeniu działań naprawczych wykazały, iż jakość wody uległa poprawie w tych wodociągach.

Okresowe pogorszenie jakości wody w zakresie parametrów fizykochemicznych wystąpiło w indywidualnym ujęciu wody Z.P.O.iW. „ALMAR” Zalesiaki 58, 98-355 Działoszyn (azotany). PPIS w Pajęcznie uznał stwierdzone przekroczenie za mało istotne, nie stwarzające zagrożenia dla zdrowia ludzi. Jednocześnie mając na uwadze zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentom polecił podjęcie w trybie natychmiastowym działań naprawczych, a po ich zakończeniu wykonanie kontrolnego badania wody mające na celu sprawdzenie, czy woda spełnia określone wymagania. Jakość wody uległa poprawie i odpowiadała wymaganiom.

Ogólna liczba ludności zaopatrywanej w wodę z nadzorowanych urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosiła – ok. 52 000 osób. Indywidualne ujęcia zaopatrywały w wodę do spożycia 210 osób.

Stosowane technologie uzdatniania wody

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi ujmowana w 25 nadzorowanych wodociągach i indywidualnych ujęciach wody nie była poddawana procesom uzdatniania.

Stałe uzdatnianie metodą filtracji (odżelazianie) i napowietrzania stosowane jest na 9 ujęciach wodociągów publicznych: Janki gm. Pajęczno, Zamoście gm. Strzelce Wielkie, Rząśnia, Kiełczygłów, Siemkowice, Siemkowice-Olszynka, Radoszewice gm. Siemkowice, Sulmierzyce, Nowa Brzeźnica oraz na 5 ujęciach indywidualnych (zakładowych). Stałe uzdatnianie w zakresie wskaźników mikrobiologicznych stosowane jest na 2 ujęciach wodociągów publicznych: Działoszyn i Kolonia Lisowice (promieniowanie UV).

Ocena jakości wody w kąpieliskach i w basenie

Nadzorem sanitarnym w zakresie jakości wody do kąpeli objęto 2 obiekty, w tym:

- Powiatowa Pływalnia w Pajęcznie przy ul. Sienkiewicza,
- miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli wyznaczone na rzece Warta w miejscowości Bobrowniki.

Pływalnia kryta

Powiatowa Pływalnia w Pajęcznie znajduje się pod nadzorem WSSE w Łodzi. Jednak do zadań PPIS w Pajęcznie należała kontrola jakości wody. Wodę do badania w ramach kontroli urzędowej pobrano 2 razy - w miesiącach maju i listopadzie. Ponadto zarządzający Powiatową Pływalnią (Starostwo Powiatowe w Pajęcznie) systematycznie pobierał wodę do badań zgodnie z harmonogramem ustalonym z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Pajęcznie. Wszystkie pobrane w 2019 roku próby wody odpowiadały wymaganiom.

Miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli

W powiecie pajęczańskim w roku 2019 nie funkcjonowało żadne kąpielisko. W okresie 12.07.2019r. – 28.07.2019r. i w okresie 19.08.2019r. – 26.08.2019r. funkcjonowało 1 miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli wyznaczone na rzece Warta w miejscowości Bobrowniki dla uczestników 2 obozów harcerskich. Próbkę wody pobierane są do badań przed rozpoczęciem sezonu, a także w trakcie jego funkcjonowania. W ramach kontroli wewnętrznej

pobrano 4 próbki wody do badań w kierunku oznaczenia parametrów mikrobiologicznych. W zakresie badanych oznaczeń wszystkie zbadane próbki wody odpowiadały wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli. Pod względem zbadanych parametrów woda w rzece Warta w Bobrownikach nadawała się do kąpieli (wydano 4 oceny o przydatności wody do kąpieli).

Ocena jakości ciepłej wody

Pod nadzorem w 2019r. znajdowały się 4 instalacje ciepłej wody użytkowej. Oprócz tego na terenie powiatu pajęczańskiego znajdują się 4 obiekty, nad którymi bezpośredni nadzór w zakresie jakości wody w instalacji wody ciepłej sprawuje Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny.

W ramach monitoringu jakości wody, w celu wykrywania bakterii Legionella sp. zostało pobranych do badania 5 próbek wody w 2 obiektach nadzorowanych przez Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (Szpital Powiatowy w Pajęcznie, Powiatowa Pływalnia w Pajęcznie). Przeprowadzone badania wykazały brak skażenia systemów wodnych pałeczkami Legionella sp.

V. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

W 2019 roku w ewidencji znajdowało się **196** obiektów, w tym:

- 1 ustęp publiczny stały skanalizowany,
- 1 placówka zapewniająca całodobową opiekę,
- 3 obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie,
- 2 gospodarstwa agroturystyczne,
- 52 zakłady fryzjerskie,
- 26 zakładów kosmetycznych,
- 1 zakład tatuażu,
- 10 zakładów odnowy biologicznej,
- 8 innych obiektów, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej,
- 1 baza PKS,
- 24 cmentarze,
- 16 kaplic przedpogrzebowych
ogółem 145 obiektów;
- inne obiekty w tym: 1 dom kultury, 1 kino, 9 zakładów pogrzebowych, 12 stacji paliw, 4 fermy drobiu, 2 stadiony sportowe, 1 parking leśny, 18 aptek i punktów aptecznych, 1 sklep zielarsko-drogerijny, 2 targowiska
ogółem 51.

Przeprowadzono **348** kontroli, w tym:

- 162 zgodnie z harmonogramem nadzoru nad obiektami na 2019r.,
- 31 poza harmonogramem (w tym kontrole: sprawdzające wykonanie nałożonych obowiązków, sprawdzające czystość i porządek na terenie gmin, w nowo zarejestrowanych obiektach na wniosek podmiotów rozpoczynających działalność),
- 5 w ramach interwencji,
- 148 w ramach nadzoru nad jakością wody do spożycia, jakością ciepłej wody oraz wody do kąpieli i w basenach.

Uczestniczono w **27** ekshumacjach.

Wydano:

- **81** decyzji, w tym: 27 decyzje dotyczyły ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich, 13 poprawy stanu technicznego nadzorowanych obiektów, 11 stwierdzających brak przydatności, warunkową przydatność bądź przydatność wody przeznaczonej do spożycia, itp.
- **9** postanowień,
- **11** opinii sanitarnych,
- **238** ocen jakości wody.

Nałożono **6** mandatów karnych.

Stan higieniczno-sanitarny budził zastrzeżenia w 9 spośród wszystkich skontrolowanych obiektów. Stwierdzone uchybienia miały wpływ na zapewnienie właściwych warunków świadczenia usług dla ludności oraz utrzymanie odpowiedniego stanu sanitarnego obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

Najczęściej stwierdzane uchybienia:

- brak zlewozmywaka w pomieszczeniu socjalnym dla pracowników, brak bieżącej ciepłej wody przy umywalkach do mycia rąk i zlewach gospodarczych, brak szafki na czystą bieliznę, nieszczelne odpływy ścieków przy urządzeniach sanitarnych,
- niewłaściwy stan sanitarno-porządkowy wyposażenia zakładów oraz stosowanych narzędzi,
- nieprawidłowo wydzielone i wyposażone stanowiska do dekontaminacji narzędzi w zakładach kosmetycznych,
- brak kontroli biologicznej procesu sterylizacji w zakładach kosmetycznych,
- brak zapewnienia pracownikom zakładu odpowiednich pomieszczeń i urządzeń higieniczno-sanitarnych.

Z uwagi na stwierdzone w wyniku kontroli uchybienia, zostały wydane decyzje administracyjne nakazujące doprowadzenie zakładów do właściwego stanu sanitarno-technicznego i/lub nałożono grzywny w drodze mandatu karnego. Przeprowadzone kontrole w zakładach, w których zastosowano karanie mandatowe wykazały poprawę warunków sanitarno – technicznych. Wykonanie nakazów ujętych w decyzjach administracyjnych zostanie zweryfikowane podczas kontroli sprawdzających, które zostaną przeprowadzone w roku 2020.

Wyniki kontroli prowadzonych w ramach interwencji

Do PPIS w Pajęcznie wpłynęło 7 wniosków o podjęcie interwencji.

Wnioski o podjęcie interwencji dotyczyły:

- uciążliwości zapachów pochodzących z ustępu znajdującego się na sąsiedniej posesji – sprawę przekazano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Pajęcznie oraz do Urzędu Miejskiego w Pajęcznie;
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego w zakładzie fryzjerskim. Przeprowadzona kontrola w tym zakładzie potwierdziła zgłoszone nieprawidłowości. Wydano decyzję administracyjną,
- cofania ścieków oraz gazów z kanalizacji i występowania w związku z tym nieprzyjemnego zapachu w mieszkaniu znajdującym się w jednym z bloków mieszkalnych w Pajęcznie – sprawa została załatwiona niezwłocznie przez Spółdzielnię Mieszkaniową w Pajęcznie,
- emisji pyłu kamienia wapiennego z instalacji i kruszenia transportu wydobytych mas ziemnych i skalnych ze złoża „Pajęczno-Makowiska I” - przeprowadzono kontrolę i dokonano oględzin posesji znajdujących się najbliżej zrzutu, sprawę przekazano do Delegatury WIOŚ w Sieradzu;
- obecności gryzoni oraz odchodów zwierzęcych na posesji prywatnej - przeprowadzono kontrolę przedmiotowej posesji oraz oględziny terenów znajdujących się przy tej posesji. Sprawę przekazano do Urzędu Miejskiego w Pajęcznie.

- stosowania środków chemicznych w sposób znacząco szkodzący zadrzewieniom na cmentarzu parafialnym - sprawę przekazano do załatwienia zgodnie z kompetencjami do Wójta Gminy oraz do zarządcy cmentarza;
- prowadzenia nieprawidłowej gospodarki odpadami i ściekami przez ubojnię zwierząt - przeprowadzono kontrolę, sprawę przekazano do Delegatury WIOŚ w Sieradzu.

Podsumowanie

1. W 2019r. w wodociągach Działoszyn, Kolonia Lisowice, Niżankowice i Niwiska Górne wystąpiło okresowe lub krótkotrwałe pogorszenie jakości wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych, przez co 16,7% ludności powiatu było pozbawionych wody odpowiedniej jakości. Wskutek podjętych w trybie natychmiastowym działań naprawczych, jakość wody uległa poprawie i spełniała określone normy. Przeprowadzona analiza wyników kontroli oraz przyczyn zanieczyszczenia wody do spożycia wskazuje, że konieczne jest kontynuowanie działań mających na celu polepszenie stanu sanitarno-technicznego infrastruktury wodociągowej, skanalizowanie gmin.
2. W wyniku prowadzonego nadzoru nad jakością wody z miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpeli oceniono, że woda spełniała określone wymagania. Stan sanitarno-higieniczny tego obiektu również nie budził zastrzeżeń.
3. Stan sanitarno-higieniczny nadzorowanych obiektów użyteczności publicznej oceniono jako dobry, pomimo stwierdzenia w wyniku prowadzonych kontroli uchybień w kilku zakładach. W związku z tym, że istnieje duża konkurencja w dziedzinie usług fryzjerskich i kosmetycznych, właściciele większości zakładów we własnym zakresie poprawiają warunki świadczenia usług i dostosowują obiekty do obowiązujących przepisów.
4. Na terenie powiatu brakuje kąpielisk. Organy inspekcji sanitarnej nie nadzorują wszystkich potencjalnych miejsc, które w świadomości społeczeństwa mogą funkcjonować jako miejsca tradycyjnie wykorzystywane do kąpeli. Niestety ma to zasadniczy wpływ na bezpieczeństwo osób korzystających z takich miejsc.
5. Nie zanotowano poprawy w obszarze dostępności do toalet w miejscach dostępnych publicznie.

VI. STAN SANITARNY PLACÓWEK DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2019 roku pod nadzorem znajdowało się 47 obiektów, z których 45 to placówki edukacyjne i opiekuńczo – wychowawcze, a 2 to placówki sezonowe. Jest to:

- 21 szkół podstawowych;
- 14 przedszkoli, w tym 1 punkt przedszkolny;
- 5 zespołów, w skład których wchodzi 6 szkół podstawowych i 5 przedszkoli;
- 2 żłobki i 3 kluby dziecięce;
- 2 placówki wypoczynku letniego.

W roku 2019 w wyniku reformy oświaty wygaszeniu uległy 3 samodzielnie funkcjonujące gimnazja.

W ramach realizacji zadań związanych z nadzorem nad warunkami sanitarno – higienicznymi placówek dla dzieci i młodzieży przeprowadzono 77 kontroli we wszystkich typach nadzorowanych placówek, z których korzystało łącznie 6033 dzieci, w tym 4621 uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, 1412 przedszkolaków i dzieci objętych opieką w żłobkach. Zdecydowana większość przeprowadzonych kontroli, to kontrole planowe. W roku 2019 nie przeprowadzono kontroli o charakterze interwencyjnym tj. podjętych na skutek zgłoszenia dotyczącego podejrzenia istnienia na terenie placówki nieprawidłowości w zapewnieniu dzieciom i młodzieży bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu.

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pajęcznie w roku 2019 znajdowały się 2 żłobki i 3 kluby dziecięce. Opieką w nich objętych było 131 dzieci. Przeprowadzone w placówkach kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Stan sanitarny nie budził zastrzeżeń, a otoczenie i pomieszczenia utrzymane były w odpowiednim stanie czystości i porządku.

Zaplecze sanitarne placówek oraz warunki do utrzymania higieny osobistej

Źródłem zaopatrzenia szkół i placówek oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi są urządzenia wodociągowe zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Nadzór nad jakością wody pochodzącej z przedmiotowych wodociągów sprawują organy inspekcji sanitarnej. Jakość wody w omawianych wodociągach odpowiadała wymaganiom. Nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami oraz ściekami powstałymi na terenie tych obiektów w czasie kontroli nie stwierdzono. 27 placówek (ok.62%) podłączonych było do sieci kanalizacyjnej centralnej, 16 obiektów (ok. 34%) odprowadzało nieczystości do zbiorników bezodpływowych, a 2 placówki, co stanowi ok. 4% ogółu posiadały własne oczyszczalnie ścieków.

Zapewnienie właściwego dostępu do środków higieny i bieżącej ciepłej wody, wpływa na stworzenie należytych pod względem higienicznym i zdrowotnym warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów w placówkach.

W żadnym obiekcie nie stwierdzono zaniedbań w zakresie stanu czystości i porządku oraz stanu technicznego urządzeń sanitarnych. W ramach przeprowadzonych działań w jednej z placówek stwierdzono zaniedbania i nieprawidłowości w zakresie zapewnienia środków

higieny i innego wyposażenia (np. papieru toaletowego, ręczników jednorazowego użytku, mydła w płynie w dozownikach). W placówce zastosowano karanie mandatowe.

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

Biorąc pod uwagę obecnie obowiązujące przepisy, placówki dla dzieci i młodzieży powinny posiadać certyfikat potwierdzający zgodność wyrobu z Polskimi Normami lub atest potwierdzający bezpieczeństwo użytkowania produktu.

Wszystkie przedszkola, żłobki i kluby dziecięce na terenie naszego powiatu posiadają w pełni certyfikowane meble i sprzęt edukacyjny.

W 24 skontrolowanych placówkach edukacyjnych meble i sprzęt edukacyjny posiadają certyfikaty w 100%, natomiast w 3 szkołach w powyżej 50%.

Podczas kontroli przeprowadzono również ocenę prawidłowości rozmieszczenia dzieci i uczniów w ławkach i stolikach zgodnie z obowiązującymi normami oraz ergonomię mebli szkolnych i przedszkolnych, czyli ich dostosowanie do wzrostu przedszkolaków i uczniów.

W przedszkolach przeprowadzona w 8 oddziałach 5 placówek ocena w tym zakresie wykazała, że meble zestawione są prawidłowo, a dzieci siedzą na krzesłkach i przy stolikach dostosowanych do ich wzrostu.

Oceniono ten aspekt również w 12 oddziałach 5 placówek szkolnych. Dokonano oceny łącznie 323 stanowisk pracy ucznia. W badanym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono.

Ponadto w czasie przeprowadzanych kontroli sprawdzano wywiązywanie się szkół z obowiązku zapewnienia uczniom w placówkach miejsca na pozostawienie podręczników i przyborów, gdyż nadmierne obciążenie dzieci ciężarem tornistrów lub plecaków może mieć różnorakie konsekwencje dla ich zdrowia. Na terenie powiatu pajęczańskiego z tego obowiązku wywiązały się wszystkie placówki.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem i higieną pobytu dzieci i młodzieży w szkołach, kontrolami objęto również warunki sanitarno – higieniczne prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Oceniano nie tylko posiadanie przez placówkę infrastruktury sportowej, ale także jej stan sanitarno – techniczny.

W 2019 roku z pełnej infrastruktury sportowej tj. szkolnego zespołu sportowego wraz z boiskiem, w skład którego wchodziły – sala gimnastyczna, sala rekreacyjna i pomieszczenia pomocnicze korzystali uczniowie 13 spośród 27 placówek. Salę gimnastyczną z boiskiem posiadają 3 placówki, a z sali rekreacyjnej i boiska mogą korzystać uczniowie 10 szkół. Należy nadmienić, iż w 1 szkole wchodzącej w skład zespołu, zajęcia prowadzone są na korytarzu przystosowanym do ćwiczeń.

Podczas kontroli oceniano również stopień korzystania przez uczniów z natrysków po zajęciach sportowych. W 4 szkołach są one używane tylko po dodatkowych zajęciach sportowych, natomiast w 9 placówkach nieużywane w ogóle.

Oceniono również 27 placówek pod względem korzystania przez uczniów z certyfikowanych urządzeń i sprzętu sportowego. W 16 placówkach (ok. 59%) uczniowie korzystają wyłącznie

z certyfikowanego sprzętu sportowego. W 4 szkołach (15%) certyfikaty posiada ponad 50% sprzętu, a w 7 obiektach (ok. 26%) zapewniono uczniom mniej niż 50% sprzętu z certyfikatami.

Ocena planu zajęć dydaktycznych

Właściwa organizacja procesu nauczania i wychowania w szkołach ma niewątpliwy wpływ na rozwój ucznia, dlatego – zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi – plan zajęć dydaktyczno – wychowawczych powinien uwzględniać potrzebę równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w kolejnych dniach tygodnia oraz stałego rozpoczynania zajęć szkolnych. W 2019 roku pod tym kątem skontrolowano 264 oddziały w 27 placówkach (100% szkół). Należy zauważyć, iż w żadnej z badanych w tym zakresie szkół nieprawidłowości nie stwierdzono.

Ocena warunków wypoczynku dzieci i młodzieży

Na terenie powiatu pajęczańskiego, w ramach wypoczynku zimowego odbywał się jeden turnus, natomiast w ramach wypoczynku letniego, w roku 2019 zarejestrowano jeden Ośrodek Obozowo – Biwakowy i jeden Obóz Harcerski oraz jeden turnus półkolonii. W czasie 18 turnusów wypoczywało na terenie powiatu 1041 uczestników. Podczas trwania wypoczynku przeprowadzono 10 kontroli, w czasie których sprawdzano stan sanitarno – higieniczny obiektów. Żadna z kontroli nie wykazała jakichkolwiek uchybień w zakresie zapewnienia uczestnikom bezpiecznych warunków oraz w zakresie stanu sanitarno – higienicznego.

Profilaktyczna opieka zdrowotna

Na 26 skontrolowanych szkół 20 posiada gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, a 6 szkół korzysta z gabinetów w ośrodkach zdrowia.

Podsumowanie

1. Na podstawie analizy wyników przeprowadzonych kontroli oceniono, że stan sanitarno-higieniczny nadzorowanych obiektów uległ poprawie, dzięki prowadzonym pracom remontowym i naprawczym, oddaniu do użytkowania nowych pomieszczeń dydaktycznych, zakupie nowych mebli edukacyjnych.
2. We wszystkich kontrolowanych placówkach zapewniono zgodny z obowiązującymi przepisami standard dostępności do urządzeń sanitarnych. Urządzenia sanitarne są sprawne technicznie. Przy umywalkach do mycia rąk zapewniona jest bieżąca ciepła i zimna woda.
3. W dalszym ciągu w kilku obiektach stwierdza się niedostateczną infrastrukturę do zajęć wychowania fizycznego, dotyczy to głównie szkół wiejskich w zakresie m.in braku przebieralni czy prowadzeniu zajęć na korytarzach szkolnych.
4. Plany zajęć dydaktyczno – wychowawczych uwzględniają potrzebę równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w kolejnych dniach tygodnia oraz stałego rozpoczynania zajęć szkolnych.
5. Wszystkie szkoły pracują w systemie jednozmianowym.

6. W podległych placówkach uczniowie mają zapewnioną możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych. Inspekcja Sanitarna motywuje uczniów do prawidłowego i zdrowego trybu życia, jak również zwraca uwagę dzieciom, ich rodzicom, opiekunom i nauczycielom na problem przeciążonych plecaków będących przyczyną wad postawy, przekazuje wiedzę na temat wyboru właściwego tornistra, jego prawidłowego pakowania, użytkowania oraz kształtowania nawyków prawidłowej postawy ciała. Zauważa się, że niewielki odsetek uczniów wykorzystuje możliwość pozostawienia podręczników szkole.
7. Meble szkolne utrzymane są w dobrym stanie sanitarno - technicznym.
8. Stan sanitarno - higieniczny obozów był prawidłowy.
9. We wszystkich nadzorowanych placówkach jest przestrzegany obowiązek całkowitego zakazu palenia wyrobów tytoniowych, nowatorskich wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych.

VII. WARUNKI SANITARNO – HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

W roku 2019 nadzorem objęto **261** zakładów pracy zatrudniających ogółem 4538 pracowników.

Pod względem ilości zatrudnionych pracowników w dalszym ciągu dominuje sektor przetwórstwa przemysłowego owoców i warzyw – 40 % ogółu zatrudnionych, następnie produkcja wyrobów z mineralnych surowców, w tym produkcja cementu – 14,3 %, handel hurtowy, detaliczny – łącznie 15,0 %, opieka zdrowotna – 3,6 % ogółu zatrudnionych.

Od wielu lat w ewidencji dominują zakłady małe zatrudniające do 9 pracowników – 152 obiekty (stanowi 58 %) oraz zatrudniające od 10 do 49 pracowników – 95 obiektów (stanowi 36 %), natomiast dwa obiekty zatrudniają ponad 250 osób.

W roku 2019 w ramach nadzoru nad warunkami pracy przeprowadzono ogółem **104** kontrole, w obiektach zatrudniających łącznie 2034 pracowników, w tym:

- 64 kontrole zgodnie z harmonogramem nadzoru nad obiektami na rok 2019;
- 14 kontroli poza harmonogramem (w tym kontrole interwencyjne, tematyczne);
- 15 kontrole sprawdzające wykonanie nałożonych na stronę obowiązków.

Ponadto przeprowadzono:

- 11 postępowań dotyczących chorób zawodowych.

Wydano ogółem **57** decyzji administracyjnych, w tym:

- 17 merytorycznych (w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami),
- 28 płaćniczych ,
- 11 w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi,

Nałożono **1 mandat karny**.

Stan higieniczno – sanitarny obiektów

Skontrolowano **83** obiekty, w których było zatrudnionych 2034 pracowników. W wyniku kontroli w 17 zakładach pracy stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego pomieszczeń produkcyjnych oraz higieniczno – sanitarnych. Wydano decyzje administracyjne nakazujące usunięcie nieprawidłowości, w celu poprawy warunków pracy zatrudnionych pracowników. W jednym przypadku z uwagi na niewłaściwy stan sanitarno – porządkowy terenu zakładu nałożono mandat karny.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości:

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy - 39 przypadków;
- brak rejestru czynników szkodliwych oraz kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia - 7 przypadków;
- brak poinformowania pracowników o wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia - 4 przypadki;
- zły stan sanitarno- higieniczny pomieszczeń pracy i pomieszczeń higieniczno – sanitarnych - 9 przypadków (brak prawidłowej wymiany powietrza w pomieszczeniach sanitarnych i pomieszczeniach pracy; brak warunków do przechowywania odzieży pracowników; brak

pomieszczeń i urządzeń higieniczno – sanitarnych, dostosowanych do liczby zatrudnionych pracowników);

- przekroczenie wartości progów działania hałasu – 1 przypadek;
- brak oceny ryzyka zawodowego - 3 przypadki.

Postępowanie w sprawie chorób zawodowych

Inspekcja sanitarna prowadzi działania mające na celu ochronę zdrowia pracowników przed niekorzystnym oddziaływaniem czynników szkodliwych i uciążliwych występujących w środowisku pracy, w tym zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych. Pracodawca jest obowiązany stosować środki zapobiegające chorobom zawodowym, w szczególności: utrzymywać w stanie stałej sprawności urządzenia ograniczające lub eliminujące szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiska pracy, przeprowadzać na własny koszt badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia, rejestrować i przechowywać te wyniki a także udostępniać wyniki badań i pomiarów pracownikom. W ramach realizacji zadań ustawowych PPIS w Pajęcznie, na podstawie prowadzonego postępowania, wydaje decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej lub decyzję o braku podstaw do jej stwierdzenia. W roku 2019r. prowadzono 11 takich postępowań. Do końca 2019r. nie wydano decyzji administracyjnych, gdyż w/w sprawy były w toku postępowania.

Zagrożenia stwarzane przez środki zastępcze

W roku 2019r. kontynuowano działania mające na celu ograniczanie zagrożeń życia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne. W ramach tych działań PPIS w Pajęcznie prowadził postępowanie administracyjne w stosunku do osób fizycznych w oparciu o materiał dowodowy przekazany przez organy Policji i Prokuratury i w drodze decyzji orzekł o przepadku zabezpieczonych produktów na rzecz Skarbu Państwa i ich zniszczeniu.

Państwowa Inspekcja Sanitarna na podstawie ustawy o *Państwowej Inspekcji Sanitarnej*, w rozumieniu ustawy o *przeciwdziałaniu narkomanii*, egzekwuje przestrzeganie przepisów dotyczących zakazu wytwarzania, przywozu i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, które wiążą się z realizacją zadań, ujętych w *Narodowym Programie Zdrowia*, łącząc profesjonalny system nadzoru w obszarze tzw. „dopalaczy” działaniami edukacyjnymi, profilaktycznymi i szeroko rozumianą promocją zdrowia. Zakaz wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych obowiązuje od dnia 27 listopada 2010 r., natomiast od 1 lipca 2015r. zakazem tym objęte zostały również nowe substancje psychoaktywne oraz ich przywóz na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Źródłem zakazu staje się decyzja administracyjna, w której zakwestionowane produkty są wskazane z nazwy w odniesieniu do zidentyfikowanych w ich składzie substancji psychoaktywnych.

Podobnie jak w latach ubiegłych sprawy dotyczące produkcji oraz wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych zostały przekazane do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Pajęcznie przez Policję i Prokuraturę.

W 2019r. zostało wydanych **12 decyzji**, podczas gdy w roku 2018 takich decyzji było 27. Za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych nałożono **4 kary pieniężne** w łącznej wysokości **100.000,00 zł**. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pajęcznie we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Pajęcznie stale monitoruje rynek środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

Promocja zdrowia i bezpiecznych warunków pracy

Podczas prowadzenia nadzoru przypominamy, że to na pracodawcy spoczywa obowiązek zapewnienia pracownikowi bezpiecznych i higienicznych warunków pracy ale też zwrócenie uwagi, czy pracownik przestrzega ustalonych przepisów i zasad bezpiecznej pracy. Informujemy, że choroby zawodowe i parazawodowe wywierają bardzo duży wpływ na wydajność pracy i sytuację społeczno – ekonomiczną pracujących, ich rodzin i osób od nich zależnych. Zależność między pracą a stanem zdrowia wykonujących ją ludzi jest bezsprzeczna. Podczas prowadzenia kontroli pełnimy rolę doradczą w zakresie promocji zdrowia, która w miejscu pracy powinna być rozumiana jako zespoły działań realizowanych na rzecz i wspólnie z pracownikami zakładów pracy, służą umocnieniu i rozwojowi ich zdrowia. Zauważa się, że firmy są mało zainteresowane tym tematem. Według uzyskanych informacji promocja zdrowia w zakładach najczęściej polega na sponsorowaniu pracownikom różnych usług opieki medycznej sporadycznie na wspieraniu aktywności fizycznej po pracy. Popularne staje się oferowanie pracownikom abonamentów na usługi prozdrowotne świadczone przez wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne.

PPIS w Pajęcznie prowadzi działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne m.in. również poprzez zwrócenie uwagi przedsiębiorcom, na problem zażywania środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w miejscu pracy. Informuje się ich o tym, czym są i jak mogą działać środki zastępcze. Przekazuje się broszury informacyjno - edukacyjne oraz informuje o materiałach zawartych na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarnej w Pajęcznie, Głównego Inspektora Sanitarnego, Ministra Zdrowia z zaleceniem wykorzystania powyższych w trakcie przeprowadzanych szkoleń wewnętrznych pracowników. Zwraca się uwagę, że niektórzy pracownicy mogą sięgać po narkotyki czy dopalacze z powodu nadmiaru obowiązków lub silnego stresu w pracy. Jeśli pracodawca ma uzasadnione podejrzenie, że pracownik stawia się do pracy lub wykonuje obowiązki służbowe pod wpływem narkotyków/dopalaczy itp. (co może stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa), ma obowiązek odsunięcia go od pracy. Zażywanie środków odurzających lub substancji psychotropowych może zwiększać ryzyko wypadków przy pracy.

W ramach realizacji Ogólnopolskiego Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w dalszym ciągu prowadzono monitoring aktualnej sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w zakładach pracy w powiecie pajęczańskim. Ponadto podczas kontroli prowadzono w zakładach pracy dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych z zakresu profilaktyki antytytoniowej (ulotki, plakaty, broszury o tematyce antynikotynowej) w ramach promowania zdrowego stylu życia w miejscu pracy.

Podsumowanie

1. W roku 2019 w nadzorowanych zakładach pracy nie stwierdzono ponadnormatywnego narażenia na hałas, pył, drgania, substancje chemiczne czy mikroklimat. Liczba zakładów pracy z ponadnormatywnym narażeniem zmniejszyła się w porównaniu do lat ubiegłych dzięki działaniom ukierunkowanym na wyegzekwowanie od pracodawców poprawy warunków pracy, m.in. poprzez podjęcie działań mających na celu obniżenie stężeń i natężeń czynników szkodliwych na stanowiskach pracy. Pracodawcy zobligowani są do podejmowania działań mających na celu zapobieganie ujemnym skutkom działania czynników szkodliwych dla zdrowia poprzez ograniczenie ekspozycji metodami technicznymi, organizacyjno – administracyjnymi czy profilaktyką medyczną. Ocena warunków pracy prowadzona jest w oparciu o badania prowadzone przez laboratoria posiadające certyfikaty akredytacyjne.
2. Zwiększył się odsetek pracodawców, którzy nie zapewniają zatrudnionym pracownikom odpowiednich warunków higieniczno – sanitarnych. Wynika to z tego, że nadzorem objęte zostały nowe zakłady, w których pracodawcy dotychczas nie przestrzegali w należyтым stopniu przepisów prawa w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.
3. Jak wynika z przedstawionych danych, do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości, szczególnie w przypadku małych przedsiębiorstw, należy nieprzestrzeganie przepisów dot. częstotliwości przeprowadzania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Jak twierdzą przedsiębiorcy przepisy w tym zakresie są zbyt restrykcyjne i obciążają znacząco budżety firm.
4. Na nadzorowanym terenie dominują małe zakłady tj. zatrudniających do 9 pracowników, w których zatrudnionych jest duży odsetek pracowników (ok. 58%).
5. Pod względem ilości pracowników w dalszym ciągu dominuje sektor przetwórstwa przemysłowego owoców i warzyw - 40 % zatrudnionych.
6. Utrzymująca się na podobnym poziomie liczba prowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych, spowodowana jest poprawiającymi się warunkami pracy i świadomością pracowników poprzez informowanie ich o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą oraz zasadach ochrony przed zagrożeniami.
7. Od kilku lat podczas prowadzenia kontroli zauważa się zwiększenie ilości pracowników z zagranicy (głównie Ukraina). Osoby te zatrudniane są zarówno na umowę o pracę jak i umowę zlecenie w okresie sezonowym (np. w przetwórstwie owoców i warzyw w okresie letnim). Zwraca się uwagę, czy warunki pracy dla obcokrajowców nie odbiegają od ustalonych przepisów.

VIII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Główne kierunki działań w zakresie promocji zdrowia wynikają z zaleceń Światowej Organizacji Zdrowia oraz Narodowego Programu Zdrowia, sytuacji epidemiologicznej oraz bieżących potrzeb zdrowotnych społeczeństwa, w szczególności promowania zdrowego stylu życia, kształtowania odpowiedzialności za zdrowie.

Realizowane programy edukacyjne w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki chorób przez przedszkola i szkoły na terenie powiatu pajęczańskiego:

- 1) Ogólnopolski program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie” – adresaci: uczniowie szkół podstawowych, ich rodzice/opiekunowie. Liczba odbiorców 651 osób.
- 2) Ogólnopolski program edukacyjny „Trzymaj Formę” propagujący zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną – adresaci: uczniowie szkół podstawowych, gimnazjum, ich rodzice/opiekunowie. Liczba odbiorców 1245 osoby.
- 3) Krajowy program zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS – adresaci: społeczność lokalna. Liczba odbiorców ok. 1051 osób.
- 4) Ogólnopolski profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych „ARS, czyli jak dbać o miłość?” – adresaci: uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Liczba odbiorców 326 osób.
- 5) Wojewódzki program edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas” – adresaci: dzieci w wieku 5-6-lat, ich rodzice/opiekunowie. Liczba odbiorców 1032 osoby.
- 6) Wojewódzka kampania profilaktyczna „Dopalaczom mówimy STOP-wybijamy zdrowie” – adresaci: uczniowie szkół podstawowych i gimnazjum, ich rodzice/opiekunowie. Liczba odbiorców 1582 osoby.

W 2019 roku profilaktycznymi programami edukacyjnymi objęto 6760 osób (uczniowie, rodzice, grono pedagogiczne szkół).

W ramach prowadzonego monitoringu przeprowadzono 51 wizytacji oceniających realizację programów edukacyjnych w poszczególnych szkołach i przedszkolach.

Oprócz działań polegających na wdrażaniu ogólnopolskich programów edukacyjnych, PSSE w Pajęcznie realizuje szereg inicjatyw z zakresu promocji zdrowia, edukacji zdrowotnej oraz profilaktyki chorób:

- realizacja programu edukacyjnego „ Podstępne WZW” w 2 zespołach szkół. Liczba uczniów objętych programem – 147;
- profilaktyka czerniaka – realizacja programu w 1 zespole szkół liczba uczniów objętych programem – 82;
- promocja szczepień ochronnych – 5 placówek opieki i wychowania – przekazanie materiałów edukacyjnych dotyczące szczepień p/ospie. Liczba objętych programem – 200 rodziców;
- profilaktyka chorób nowotworowych - przeprowadzono pogadankę dla kobiet z Koła Gospodyń Wiejskich n/t profilaktyki raka piersi (14.11.2019r.);

- profilaktyka pedikulozy - w 4 placówkach oświatowych odbyły się spotkania z rodzicami i uczniami dotyczące profilaktyki wszawicy (14.01.2019r., 22.01.2019r., 23.01.2019r.). Liczba osób uczestniczących w spotkaniach – 629;
- dezynfekcja i sterylizacja przy pracy z naruszeniem ciągłości tkanek – szkolenie dla gabinetów kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu (25.03.2019r.). Liczba osób uczestniczących w szkoleniu – 36;
- szkolenie dla koordynatorów programów edukacyjnych (27.03.2019r.);
- akcja zima - pogadanka dla uczestników wypoczynku zimowego n/t zdrowego odżywiania , higieny osobistej (20.02.2019r.). Liczba uczestników – 50;
- środki zastępcze:
 - 11.03.2019r. w Szkole Podstawowej w Nowej Brzeźnicy przeprowadzona została pogadanka, a następnie emisja filmu „Dopalaczom Mówimy STOP – Wybieramy Zdrowie”. Liczba uczestników spotkania – 69,
 - 18.03.2019r. w Szkole Podstawowej w Lipniku wyświetlono film dla uczniów klas VIII „ Dopalaczom Mówimy STOP - Wybieramy Zdrowie” ;
- stoiska informacyjno - edukacyjne dotyczące szczepień ochronnych oraz profilaktyki uzależnień:
 - 12.05.2019r Targi Rolno - Ogrodnicze w Sulmierzycach,
 - 31.05.2019r Szkoła Podstawowa nr 2 w Pajęcznie,
 - 13.07.2019r Dni Rząśni,
 - 28.07.2019r Dni Działoszyzna,
 - 02.12.2019r. Zespół Szkół w Pajęcznie;
- akcja lato:
 - pogadanka na obozie harcerskim w Kuźnicy Brzeźnickiej w 28.06.2019r n/t zdrowego odżywiania, profilaktyki uzależnień. Liczba uczestników – 48,
 - pogadanka na obozie harcerskim w Kuźnicy Brzeźnickiej w 08.07.2019r. n/t bezpieczeństwa podczas wakacji, omówiono patent na bezpieczne wakacje, wyświetlono film dotyczący profilaktyki uzależnień. Liczba uczestników – 65,
 - pogadanka na obozie harcerskim w Kuźnicy Brzeźnickiej w 28.08.2019r. na temat profilaktyki uzależnień, zdrowego odżywiania oraz profilaktyki zakażeń odkleszczowych. Liczba uczestników – 48;
- marsz pod hasłem „Stop cukrzycy”, w którym udział wzięli uczniowie Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Rząśni (15.10.2019r.). Uczniowie przemaszerowali ulicami Rząśni z transparentami z napisem „Bądź super, pokonaj cukrzycę”, „Działajmy już dziś, aby zmienić jutro”. Podczas marszu rozdawane były niebiesko- białe kotyliony, ulotki mające przypominać o podejmowaniu wszelkich działań prewencyjnych, które mają uchronić przed cukrzycą. W tym dniu dla uczniów klas IV - VIII pracownicy PSSE wspólnie z dietetykiem przeprowadzili pogadanki na temat zapobiegania zagrożeniom jakie niesie za sobą cukrzyca. Liczba uczestników- 377;

- wystawa „200 lat Szczepień Ochronnych” w dniach od 18 do 21 listopada 2019 roku w Regionalnym Centrum Rozwoju Kultury i Turystyki w Działoszynie;
- spotkanie z lekarzem pulmonologiem dla uczniów klas III Zespołu Szkół w Pajęcznie (21.11.2019r.), dotyczące profilaktyki uzależnień. Podczas spotkania młodzież ćwiczyła w alkogoglach, które służą do demonstracji upośledzenia zmysłów po spożyciu alkoholu. Liczba uczestników spotkania – 88.

Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w ramach sprawowania bieżącego nadzoru prowadzi systematyczne kontrole przestrzegania zakazu palenia w miejscach użyteczności publicznej. W 2019 roku przeprowadzono łącznie 314 kontroli, w trakcie których sprawdzano przestrzeganie zakazu palenia wyrobów tytoniowych w tym palenia nowatorskich wyrobów tytoniowych i palenia papierosów elektronicznych.

IX. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Podejmowane działania obejmowały kontrolę spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w przedkładanych dokumentach oraz w zrealizowanych obiektach budowlanych.

Ustawowe działania i obowiązki realizowano w szczególności poprzez:

- opiniowanie w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gmin,
- wydawanie opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko,
- wydawanie opinii o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- uzgadnianie w zakresie higienicznym i zdrowotnym dokumentacji projektowej planowanych obiektów budowlanych,
- zajmowanie stanowiska co do zgodności wykonania obiektu budowlanego z zatwierdzonym projektem budowlanym i warunkami pozwolenia na budowę, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- wydawanie opinii o obiektach zrealizowanych w oparciu o projekty nie wymagające uzyskania zatwierdzenia w decyzji pozwolenie na budowę i nie wymagających uzyskania decyzji o dopuszczeniu do użytkowania, na wniosek zainteresowanych podmiotów.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pajęcznie w 2019 roku łącznie wydał 123 opinie, w tym:

I. W ramach oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wydano:	
Opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny o oddziaływania na środowisko i zakresu ewentualnego raportu o oddziaływaniu na środowisko planowanych przedsięwzięć, ilości:	17
w tym: opinie, w których stwierdzono obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i określono zakres raportu, w ilości:	1
Opinie w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięć przed wydaniem przez właściwy organ decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w ilości:	2
II. W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy	

Uzgodniono zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, w ilości:	7
Wydano opinie pozytywne o projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i o projektach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania w ilości:	14
Uzgodniono odstępnie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania:	1
III. W ramach udziału w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych	
Dokonano kontroli i zajęto stanowisko, w zakresie higienicznym i zdrowotnym, co do zgodności wykonania obiektów budowlanych z zatwierdzonym projektem budowlanym, w ilości:	37
IV. Inne sprawy:	
Wydano opinie dotyczące obiektów zrealizowanych w oparciu o projekty nie wymagające zatwierdzenia w decyzji pozwolenie na budowę i nie wymagających uzyskania dopuszczenia do użytkowania, w ilości: (w tym 1 opinię negatywną)	4
Wydano decyzję dotyczącą zgody na zastosowanie pieca do pizzy opalanego drewnem w budynku usługowym, w ilości:	1
Wezwania:	31

Opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko wydawano w oparciu o informacje przedstawione w kartach informacyjnych. Przed wydaniem opinii analizowano rodzaj, skalę i usytuowanie planowanego przedsięwzięcia, przewidywany rodzaj i wielkość emisji zanieczyszczeń oraz planowane rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu ochronę środowiska, a tym samym zdrowia ludzi.

W 2019 roku wydane opinie dotyczyły między innymi przedsięwzięć, polegających na budowie: farm fotowoltaicznych, stacji paliw płynnych, budynków produkcyjno-magazynowych, oczyszczalni ścieków, kanalizacji sanitarnej, rozbudowy drogi wojewódzkiej Nr 486 na odcinku Ruda-Działoszyn.

W przypadku dokumentów planistycznych, opinie wydawano w oparciu o prognozy oddziaływania na środowisko, których zakres i stopień szczegółowości został wcześniej uzgodniony z PPIS w Pajęcznie.

Kontrolę zgodności wykonania obiektów budowlanych, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, dokonywano w oparciu o przedkładane projekty budowlane zatwierdzone w decyzjach pozwolenie na budowę oraz w oparciu o stosowne dokumenty potwierdzające spełnienie założeń projektowych w zakresie wymiany powietrza, jakości wody, zastosowanych materiałów budowlanych oraz w zakresie szczelności instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych.

W 2019 roku większość wybudowanych obiektów zrealizowano w zakresie higienicznym i zdrowotnym zgodnie z zatwierdzonymi projektami budowlanymi lub ze zmianami nieistotnie odступающими od tych projektów budowlanych, potwierdzonymi przez projektantów, a w niektórych przypadkach także przez inspektorów nadzoru inwestorskiego.

W 2019 roku nie wystąpiły okoliczności wymagające zgłoszenia sprzeciwu przeciwko uruchomieniu nowo wybudowanego obiektu budowlanego.

W 2019 roku wzięto udział w dopuszczeniu do użytkowania, między innymi takich obiektów jak: rozbudowa zakładu firmy KIEPUREX, budowa mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w miejscowości Nowa Brzeźnica, budowa oczyszczalni ścieków w Siemkowicach, rozbudowa budynku przetwórstwa owoców i warzyw w Chorzewie, budowa budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Raciszyn, budowa budynku Klubu Senior+ w Sulmierzycach.

W 2019 roku na wniosek zainteresowanych podmiotów dokonano kontroli obiektów budowlanych zrealizowanych w oparciu o projekty nie wymagające zatwierdzenia w decyzji pozwolenie na budowę i nie wymagających uzyskania decyzji o dopuszczeniu do użytkowania oraz wydano stosowane opinie.

X. WNIOSKI

- 1) Wzmoczenie nadzoru w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, poprzez zwiększenie ilości kontroli oraz badań jakości wody służącej do zaopatrywania ludności szczególnie na terenie gmin Działoszyn i Pajęczno.
- 2) Wzmoczenie nadzoru nad podmiotami prowadzącymi zbiorowe zaopatrzenie w wodę.
- 3) Sytuacja dotycząca jakości wody do spożycia jest stabilna i można ją ocenić jako dobrą. Większość wodociągów produkowała wodę spełniającą wymagania sanitarne, ocenioną jako przydatną do spożycia na koniec 2019r. W ciągu roku stwierdzono jednak pojedyncze przypadki przekroczenia wskaźników mikrobiologicznych (ogólną liczbę mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$, bakterie grupy coli, enterokoki) oraz wskaźników fizykochemicznych (mętność, mangan, żelazo). Skuteczne działania umożliwiły wyegzekwowanie poprawy jakości wody.
- 4) Wzmoczenie nadzoru nad suplementami diety, żywnością dla określonych grup oraz środkami spożywczymi wzbogaconymi ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzanych po raz pierwszy do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- 5) Zintensyfikowanie działań nad realizacją Programu Szczepień Ochronnych przez świadczeniodawców.
- 6) Powszechny obowiązek poddawania się szczepieniom ochronnym przeciw wybranym chorobom zakaźnym zmniejsza ryzyko epidemicznego szerzenia tych chorób i społeczne skutki związane z ciężkimi zdrowotnymi następstwami chorób zakaźnych oraz zmniejsza koszty leczenia ponoszone przez sektor finansów publicznych. Dlatego też duży niepokój budzi fakt systematycznego zwiększania się liczby osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych.
- 7) Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń rejestrowanych w powiecie pajęczańskim jest zróżnicowana, jednak przedstawia się stosunkowo korzystnie, co nie zwalnia inspekcji sanitarnej od gotowości podjęcia działań przeciwepidemicznych w każdym przypadku epidemicznego wzrostu zachorowań.
- 8) Kontynuowanie współpracy z zespołem kontroli zakażeń szpitalnych przy monitorowaniu ognisk zakażeń szpitalnych, czynników alarmowych oraz doskonalenie działań przeciwepidemicznych w zakresie nadzoru nad opracowywaniem ognisk przenoszonych drogą pokarmową, oddechową i kontaktową w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.
- 9) Realizowanie działalności przeciwepidemicznej w szczególności w zakresie chorób występujących ogniskowo, stanowiących szczególny problem zdrowotny w kontekście sytuacji epidemiologicznej na terenie krajów UE oraz państw trzecich.
- 10) Kontynuowanie działań mających na celu przygotowanie struktur Państwowej Inspekcji Sanitarnej na wypadek pojawienia się w kraju osoby chorej na chorobę wysoce zakaźną i szczególnie niebezpieczną z uwzględnieniem takich elementów przygotowań, jak m.in. doprecyzowanie planów i procedur reagowania, dokonanie przeglądu wyposażenia i ewentualne uzupełnienie go, dokonywanie niezbędnych

- uzgodnień w zakresie współpracy z innymi zaangażowanymi służbami na terenie powiatu.
- 11) Działania w ramach systemu wczesnego ostrzegania (RASFF) pozwoliły na ograniczenie wprowadzania na rynek lub zmuszenia do wycofania z rynku albo wycofania żywności mogącej stanowić ryzyko dla zdrowia ludzkiego.
 - 12) Współpracowanie z władzami rządowymi, samorządowymi, instytucjami publicznymi organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym na rzecz edukacji zdrowotnej.

PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY W PAJĘCZNI
D. Brzozowska
Dorota Brzozowska

XI. PODSUMOWANIE

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny Pajęcznie, na podstawie przedmiotowej oceny stwierdza, że bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców Powiatu Pajęczańskiego w roku 2019 było zachowane.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Pajęcznie, w imieniu Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pajęcznie podejmowali czynności kontrolne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa sanitarnego oraz zwiększenie świadomości i odpowiedzialności mieszkańców powiatu w zakresie własnego jak i publicznego zdrowia.

Prowadzono skuteczny nadzór nad:

- chorobami zakaźnymi i realizacją programu szczepień ochronnych oraz zabezpieczeniem epidemiologicznym pacjentów;
- bezpieczeństwem żywności, żywienia i produktów kosmetycznych, jak i suplementów diety;
- higieną wypoczynku i rekreacji, bezpieczeństwem wody, gospodarką odpadami medycznymi;
- higieną pracy w zakładach pracy, ochroną przed szkodliwymi substancjami i mieszaninami chemicznymi oraz nad wprowadzaniem do obrotu i używaniem nowych substancji psychoaktywnych i środków zastępczych (dopalaczy);
- higieną procesów nauczania i wychowania.

Ponadto sprawowano zapobiegawczy nadzór sanitarny na terenie Powiatu Pajęczańskiego, którego celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno – higienicznego w realizowanych obiektach użyteczności publicznej, w zakładach produkcyjnych, a także dbałość o to, aby obiekty mogące znacząco oddziaływać na środowisko nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla środowiska, w tym zdrowia i życia ludzi.

Prowadzono także działalność oświatowo – zdrowotną i promocję zdrowia poprzez organizowanie szkoleń, pogadanek itp. wśród odbiorców różnych grup społecznych.

Realizacja powyższych zadań miała na celu ciągłą poprawę sytuacji sanitarnej w Powiecie Pajęczańskim.

W porównaniu do lat ubiegłych, w wielu obszarach objętych nadzorem uzyskano poprawę, lecz nie zwalnia to Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Pajęcznie z prowadzenia z należytą starannością dalszych działań, a wręcz przeciwnie mobilizuje do wzmożonej służby, co przedstawiono we wnioskach niniejszej oceny.

Podejmowane działania były bardziej skuteczne dzięki ciągłej i owocnej współpracy z organami:

- Łódzkim Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym,
- Starostą Powiatu Pajęczno,
- Państwową Inspekcją Weterynaryjną,
- Urzędem Gmin na terenie Powiatu Pajęczno,
- Komendami Policji na terenie Powiatu Pajęczno,
- Państwową Strażą Pożarną.

